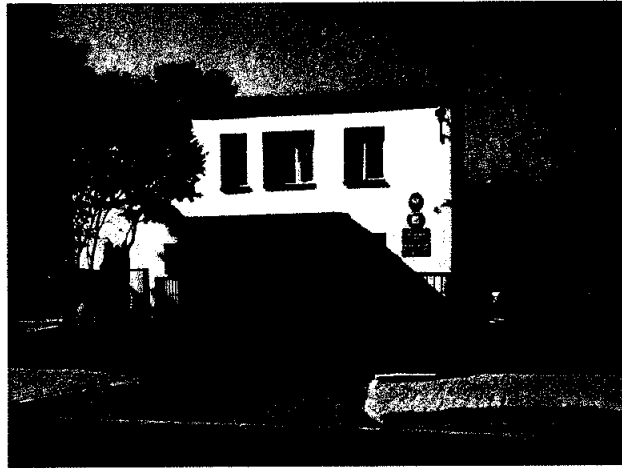

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ZAWIERCIU

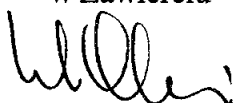

**Ocena stanu
bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu zawierciańskiego
za 2011 rok**

ZAWIERCIE, LUTY 2012 r.

Zatwierdził:
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Zawierciu

p.o. Wiesław Olechnowicz

SPIS TREŚCI

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	6
1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne	6
2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2011 roku	10
3. Sytuacja epidemiologiczna zakażeń i zatruc pokarmowych w 2011 r.	14
4. Nadzór nad zakładami opieki zdrowotnej	19
5. Deratyzacja	20
6. Szczepienia ochronne	21
7. Wnioski	22
II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	24
1. Stan sanitarny obiektów żywieniowo-żywnościowych	24
2. Ocena sposobu żywienia	33
3. Akcje	34
4. Współpraca z innymi służbami kontroli	36
5. Nadzór nad importem/exportem	36
6. Jakość zdrowotna środków spożywczych	36
7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX	38
8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	41
9. Skargi i wnioski	42
10. Ocena i wnioski końcowe	42
III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia	43
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	43
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	50
1. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji	50
2. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej	51
3. Wnioski	55
V. Warunki sanit. w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach	56
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	59
1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy	59
2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego	62
VII. Oświata Zdrowotna i promocja zdrowia	65
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	84

„Zdrowie publiczne jest umiejętnością i sztuką zapobiegania chorobom, przedłużania życia oraz promowania zdrowia i sprawności fizycznej poprzez zorganizowane wysiłki społeczności na rzecz higieny środowiska, kontroli chorób zakaźnych, oświaty dotyczącej zasad higieny osobistej, powoływania i sprawnego funkcjonowania służb medycznych i opiekuńczych w celu wczesnego diagnozowania i zapobiegawczego leczenia chorób oraz na rzecz takiego rozwoju mechanizmów społecznych, który zapewni każdemu członkowi społeczności standard życia umożliwiający zachowanie zdrowia.”

C. E. Winslow

Zdrowie publiczne leży w interesie każdego człowieka. Dlatego w ciągu wieków w społeczeństwach stopniowo powstawały specjalne zawody, instytucje, służby, których celem było tworzenie i wdrażanie strategii poprawy stanu zdrowia obywateli oraz podejmowanie w tym zakresie praktycznych działań.

Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 122, poz. 851 z późn. zm.) określa zadania i kompetencje Inspekcji, w art.1 stwierdza:

„Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego”. Ustawa ta konstituuje Państwową Inspekcję Sanitarną, jako instytucję nadzoru w zdrowiu publicznym.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2011 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 31.12.2010 roku – ostatnie dostępne dane)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**.

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **122 209**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 635 882**

Liczba ludności w Polsce – **38 200 037**

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

		Ludność
2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	51 695
	Miasto Poręba	8 765
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	16 092
	Miasto	7 133
	Wieś	8 959
	Gmina Ogrodzieniec	9 437
	Miasto	4 401
	Wieś	5 036
	Gmina Pilica	8 879
	Miasto	1 992
	Wieś	6 887
	Gmina Szczekociny	8 070
	Miasto	3 790
	Wieś	4 280
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 765
	Kroczyce	6 301
	Włodowice	5 308
	Żarnowiec	4 897
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim		2 219

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. nr 234, poz. 1570 z dnia 05.12.2008 r. ze zm.) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek rejestracji tychże chorób.

W 2011 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zgłoszono 1487 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu u osób z terenu powiatu zawierciańskiego, 111 osób z powodu chorób zakaźnych było hospitalizowanych.

Prezentowane dane pochodzą z meldunku rocznego NIZP-PZH oraz informacji uzyskanych z WSSE w Katowicach.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne została przedstawiona w tabelach nr 4, 5, 6.

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych, przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne

Błonica

W 2011 roku w Polsce nie odnotowano zachorowań na błonicę.

Tężec

W 2011 roku w powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano zachorowań na tężec, w Polsce odnotowano 13 przypadków zachorowań, w województwie śląskim 2 zachorowania.

Krztusiec

W powiecie zawierciańskim w analizowanym okresie nie odnotowano zachorowań na krztusiec.

W Polsce odnotowano 1667 przypadków zachorowań na krztusiec, a w województwie śląskim – 264 przypadków.

Ostre nagminne porażenie dziecięce (polio) wywołane dzikim wirusem

W związku z wykryciem przypadków OPV wywołanych dzikim szczepem polio typu 1 (WPV 1) w regionie europejskim (63 przypadki na terenie Tadżykistanu) wzmożony został nadzór epidemiologiczny.

Odzwierciedleniem czułości nadzoru epidemiologicznego jest liczba ostrych porażen wiotkich u dzieci w wieku od 0 – 14 lat. Liczba ta powinna wynosić 1 na 100 tys. dzieci poniżej 15 roku życia.

W 2011 w Polsce zgłoszono ogółem 37 przypadków ostrych porażen wiotkich, co stanowi 60% oczekiwanej liczby zachorowań; w województwie śląskim zgłoszono 1 przypadek o.p.w., co stanowi 15% oczekiwanej liczby zachorowań; w powiecie zawierciańskim – 0.

Na terenie powiatu zawierciańskiego prowadzony jest aktywny nadzór nad OPV polegający na cotygodniowym, telefonicznym kontakcie pracownika PSSE z wytypowanymi osobami z oddziałów neurologii, dziecięcego, obserwacyjno-zakaźnego, anestezjologii i intensywnej terapii. Ostatni przypadek ostrych porażen wiotkich w powiecie zawierciańskim odnotowano w 2006 roku.

Odra

W powiecie zawierciańskim w 2011 r. nie odnotowano zachorowań na odrę, nie zgłoszono również podejrzeń zachorowań.

W województwie śląskim rozpoznano 2 przypadki zachorowań na odrę, w Polsce – 39.

Różyczka

W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 322 przypadki zachorowań na różyczkę, w Polsce – 4284.

W powiecie zawierciańskim ogółem zarejestrowano 6 przypadków różyczki u dzieci w wieku od 11 miesięcy do 13 lat. We wszystkich przypadkach różyczka była rozpoznana na podstawie objawów klinicznych.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

W powiecie zawierciańskim w 2011 r. zarejestrowano 7 przypadków zachorowań na świnkę rozpoznanych na podstawie objawów klinicznych.

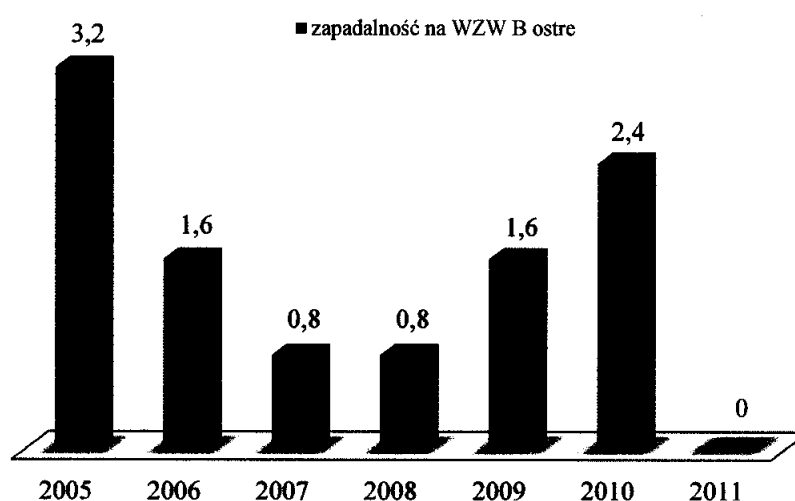
W województwie śląskim odnotowano 376 przypadków, a w Polsce 2582.

Wirusowe zapalenia wątroby typu B

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim odnotowano 5 przypadków przewlekłych wzv typu B. Nie zarejestrowano ostrych zachorowań.

Analizę zachorowań na wzv typu B ostre na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia wykres.

Wykres 1. Zachorowania na wzv typu B ostre na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu w latach 2005-2011

Wirusowe zapalenia wątroby typu C

Ze względu na konieczność zapewnienia porównywalności z danymi z wcześniejszych lat, wszystkie przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C od 2009 r. są w Polsce kwalifikowane równocześnie w oparciu o dwie definicje: definicję wprowadzoną w 2005 r. – przypadek objawowy potwierdzony laboratoryjnie oraz definicję wprowadzoną w 2009 r. – każda osoba spełniająca kryteria laboratoryjne.

W PSSE w Zawierciu w roku 2011 zarejestrowano 12 zachorowań (7 wg def. przypadku z 2009; 12 wg def. przypadku z roku 2005) w roku 2010 – 7 zachorowań (4 wg def. przypadku z 2009; 3 wg def. przypadku z roku 2005).

WZW C z uwagi na bezobjawowy przebieg utrudniający wczesne rozpoznanie i rozpoczęcie leczenia, a także wysoki koszt terapii – stanowi poważne wyzwanie dla zdrowia publicznego. W ubiegłym roku PSSE w Zawierciu realizowała pilotażowy program profilaktyki zakażeń HCV „STOP! HCV”. W powiecie zawierciańskim

do realizacji programu przystąpili uczniowie Liceum Ogólnokształcącego, oraz 8 lekarzy POZ z ZLA.

Gruźlica

W województwie śląskim w roku 2011 odnotowano 1255 przypadków zachorowań, zarejestrowano 2176 osób z kontaktu z chorym. Odnotowano 45 zachorowań wśród osób ze styczności.

W powiecie zawierciańskim w analogicznym okresie zarejestrowano 21 przypadków zachorowań na gruźlicę, zarejestrowano 28 osób z kontaktu z chorym, nie odnotowano zachorowań wśród osób ze styczności.

Wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (17,2) jest niższy w stosunku do wskaźnika zapadalności w województwie śląskim (27,1).

Odnotowane zachorowania rozpoznano u osób dorosłych, a analiza zachorowań wg płci wykazała, że wśród osób chorych było 17 mężczyzn i 4 kobiety (5 osób bezrobotnych, 12 emerytów, 3 osoby pracujące i jeden student), 9 przypadków zostało potwierdzonych bakteriologicznie.

Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej odgrywa zasadniczą rolę w wykrywaniu chorych na gruźlicę.

To zazwyczaj w poradni rejonowej – najbliższej dla miejsca zamieszkania chorego – prowadzone powinno być bezpośrednio nadzorowane leczenie p/prątkowe chorych.

Ten bezpośredni nadzór leczenia (Directly Observed Treatment) DOT jest gwarancją realizacji zalecanego leczenia, co skutkuje pełnym wyleczeniem i zapobieganiu lekooporności.

W Polsce od wielu lat realizowane są prawie wszystkie elementy strategii, jednak nie stosuje się metody DOT u chorych leczonych ambulatoryjnie. Podstawowym wnioskiem jest więc wdrożenie bezpośredniego nadzorowanego leczenia tych chorych.

2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2011 roku

Ospa wietrzna

Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2011, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2011, z podziałem na grupy wiekowe na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu

Wiek (ukończone lata)	Liczba zachorowań na ospę wietrzną						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0-4	139	173	81	143	177	266	211
5-14	410	477	274	302	240	512	291
15-64	74	99	52	61	57	116	90
65 i więcej	-	3	0	1	-	-	1
Razem	623	752	407	507	474	894	593

W Polsce w 2011 roku odnotowano 172777 zachorowań na ospę wietrzną, w województwie śląskim 23499, a w powiecie zawierciańskim 593.

W 2011 r. w powiecie zawierciańskim stwierdza się spadek liczby zgłoszonych zachorowań w stosunku do roku ubiegłego.

Neuroinfekcje

W 2011 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano: 2 przypadki zapaleń opon mózgowych – nieokreślonych; 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołanych przez paciorkowce; 1 przypadek zapalenia opon mózgowych w chorobach bakteryjnych sklasyfikowanych gdzie indziej; 1 przypadek meningokokowego zapalenia opon mózgowych; 1 przypadek nieokreślonego wirusowego zapalenia mózgu.

Borelioza z Lyme

W powiecie zawierciańskim wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (27,8) jest wciąż wyższy niż w Polsce (23,98), na co niewątpliwie ma wpływ specyficzny

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

charakter regionu – tereny leśne stanowią 29,5% ogólnej powierzchni powiatu. Jednocześnie analizując zachorowania na boreliozę na przestrzeni lat obserwuje się spadek liczby zachorowań.

Zachorowania w roku 2011 wystąpiły u: emerytów/rencistów (17), pracowników fizycznych (7), pracowników umysłowych (1), bezrobotnych (8), 1 uczeń w wieku od 10 lat. Zachorowania stwierdzono u osób z gmin: miejskich (Zawiercie, Poręba) – 18 osób, gmin miejsko-wiejskich (Ogrodzieniec, Łazy, Pilica) – 12 osób i gmin wiejskich (Żarnowiec, Irządze, Kroczyce) – 4 osoby.

Tabela 2. Analiza zachorowań na boreliozę z Lyme w Polsce, województwie śląskim i powiecie zawierciański, w latach 2005 - 2011

Rok	Polska		województwo śląskie		powiat zawierciański	
	A	B	A	B	A	B
2005	4409	11,6	535	11,4	30	24,1
2006	6694	17,5	908	19,4	32	25,8
2007	7723	20,3	1151	24,7	60	48,5
2008	8255	21,7	1491	32,0	88	71,4
2009	10332	27,1	1766	38,0	59	48,0
2010	9011	23,6	1522	32,8	40	32,6
2011	9159	23,9	1722	37,1	34	27,8

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100 tys. ludności)

Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2011

Wiek (ukończone lata)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0-4	2	-	1	1	-	-	-
5-14	0	3	1	2	3	3	1
15-64	21	25	46	68	40	29	29
65 i więcej	7	4	12	17	16	8	4
Razem	30	32	60	88	59	40	34

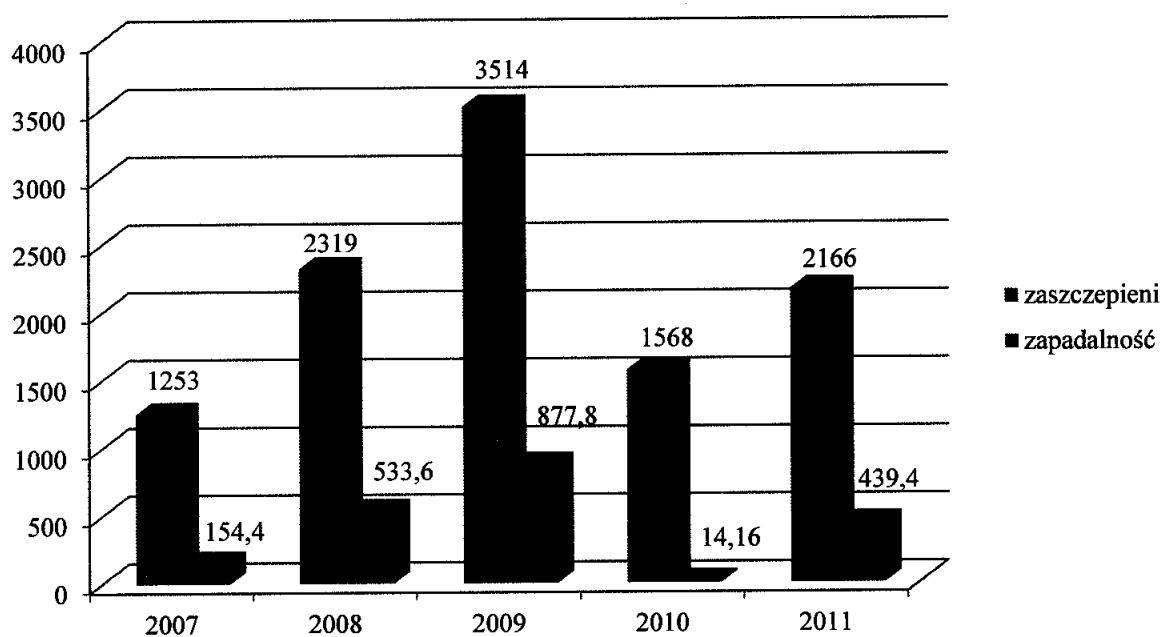
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień

W 2011 roku w Polsce rozpoczęto szczepienia u 7802 osób narażonych w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę, w województwie śląskim u 636 osób, a w powiecie zawierciańskim rozpoczęto szczepienia przeciwko wściekliznie u 11 osób pokąsanych przez zwierzęta.

Grypa

Do PSSE w Zawierciu w 2011 roku zgłoszono 538 zachorowań na grypę i choroby grypopodobne (w tym odnotowano 2 przypadki zachorowań na grypę A/H1N1v). W 2011 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 2166 mieszkańców powiatu zawierciańskiego (co stanowi 1,8 % populacji powiatu). W 2010 r. zaszczepiło się 1568 osób (1,3 % populacji). Liczbę osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2011 przedstawia wykres.

Wykres 2. Liczba osób, które zaszczepiły się przeciwko grypie i wskaźnik zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2011

Posocznice

W 2011 roku w powiecie zawierciańskim nie odnotowano posocznic.

3. Sytuacja epidemiologiczna zakażeń i zatruc pokarmowych w 2011 r.

Zakaźne zatrucia pokarmowe

W 2011 roku w Polsce odnotowano 8676 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella, w województwie śląskim – 606 przypadków, a w powiecie zawierciańskim – 9 przypadków.

Do PSSE w Zawierciu ogółem zgłoszono 9 zatruc pokarmowych o etiologii bakteryjnej, hospitalizowano 8 osób, we wszystkich przypadkach zatruc czynnikiem etiologicznym była Salmonella (w 6 przypadkach - S. Enteritidis; w 2 - S. Typhimurium, w 1 przypadku - S. Mbandaka).

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W powiecie zawierciańskim w opisywanym okresie sprawozdawczym nie zarejestrowano przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2011 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 20 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych. W 13 przypadkach czynnikiem etiologicznym były rotawirusy; w 5 przypadkach adenowirusy; w 2 przypadkach czynnik etiologiczny był nie określony.

W Polsce odnotowano ogółem 44822 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych, w województwie śląskim – 3714 przypadków.

Dur brzuszny i dury rzekome

W 2011 roku w Polsce zarejestrowano 2 przypadki durów rzekomych i 2 przypadki duru brzuszego, w województwie śląskim zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na dur brzuszny.

W powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano w/w zachorowań.

Czerwonka bakteryjna

W 2011 roku w Polsce odnotowano 17 przypadków zachorowań na czerwonkę, w województwie śląskim 7 przypadków. W powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na czerwonkę bakteryjną.

Biegunki u dzieci do lat 2

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia w Polsce zarejestrowano 36511 przypadków biegunek u dzieci do lat 2, w województwie śląskim 3814 przypadków zachorowań, a w powiecie zawierciańskim 17.

W 9 przypadkach zachorowania zostały wywołane przez rotawirusy, 4 przypadki – adenowirusy oraz w 4 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony.

Wirusowe zapalenia wątroby typu A

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na wzv typu A (w Polsce odnotowano 66 przypadków zachorowań, a w województwie śląskim – 24).

Tabela 4. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2011 roku

Lp.	Jednostka chorobowa		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1.	Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	9	7,4	606	13,1	8676	22,71
		zakażenia pozajelitowe	-	-	27	0,6	163	0,43
2.	Biegunki u dzieci do lat 2		17	76,6*	3814	398,0*	36511	439,29*
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe		-	-	944	20,4	2196	5,75
4.	Krzusiec		-	-	264	5,7	1667	4,36
5.	Szkarlatyna		16	13,1	3148	67,9	18263	47,81
6.	Róża		8	6,5	554	11,9	3399	8,90
7.	Borelioza z Lyme		34	27,8	1722	37,1	9159	23,98
8.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		11	9,0	636	13,7	7802	20,42
9.	Ospa wietrzna		593	485,2	23499	506,9	172777	452,30
10.	Odra		-	-	2	0,04	39	0,10
11.	Różyczka		6	4,9	322	6,9	4284	11,21
12.	Wzw typu A		-	-	24	0,5	66	0,17
13.	Wzw typu B ostre		-	-	9	0,2	111	0,29
14.	Wzw typu B przewlekłe		5	4,1	115	2,5	1472	3,85
15.	Wzw typu C (wg definicji przypadku -2009 r.)		7	5,7	152	3,3	2183	5,71
16.	Wzw typu C (wg definicji przypadku -2005 r.)		12	9,8	135	2,9	2107	5,52
17.	Świnka		7	5,7	376	8,1	2582	6,76
18.	Grypa i podejrzenia zachorowań na grypę: ogółem		538	440,2	b.d.	b.d.	1156212	3026,73
19.	Gruźlica		21	17,2	1255	27,1	b.d.	b.d.

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

b.d - brak danych

Tabela 5. Liczba zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2008-2011

L.p.	Jednostka chorobowa	2011		2010		2009		2008	
		A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonellozy ogółem	9	7,4	13	10,5	16	13,0	38	30,8
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	-	-	2	1,6	-	-	1	0,8
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	-	-	5	4,0	1	0,8	3	2,4
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe	20	16,4	20	16,3	69	56,1	70	56,7
5.	Biegunki u dzieci do lat 2	17	76,6*	16	70,1*	42	185,6*	31*	147,2*
6.	Krztusiec	-	-	1	0,8	3	2,4	3	2,4
7.	Szkarlatyna	16	13,1	18	14,6	15	12,1	5	4,0
8.	Zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu	6	4,9	5	4,0	4	3,2	2	1,6
9.	Róża	8	6,5	7	5,7	9	7,3	24	19,4
10.	Borelioza z Lyme	34	27,8	40	32,6	59	47,9	88	71,3
11.	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	11	9,0	8	6,5	8	6,5	15	12,1
12.	Ospa wietrzna	593	485,2	894	728,6	474	385,4	507	411,1
13.	Różyczka	6	4,9	6	4,8	-	-	4	3,2
14.	Wzw typu A	-	-	-	-	3	2,4	-	-
15.	Wzw typu B - ostre	-	-	3	2,4	2	1,6	1	0,8
16.	Wzw typu B - przewlekłe	5	4,1	6	4,8	4	3,2	1	0,8
17.	Wzw typu C (wg def. przypadku – 2009r.)	7	5,7	4	3,2	3	2,4	.	.
18.	Wzw typu C (wg def. przypadku – 2005r.)	12	9,8	3	2,4	6	4,8	14	11,3
19.	Świnka	7	5,7	13	10,5	12	9,7	7	5,6
20.	Grypa i podejrzenia zachorowań na grypę	538	440,2	18	14,6	1077	875,8	658	533,5
21.	Gruźlica	21	17,2	40	32,6	32	26,0	42	34,0

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

B* – wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

Tabela 6. Wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w 2011 roku

Jednostka chorobowa	Gminy miejskie			Gminy miejsko-wiejskie					Gminy wiejskie				RAZEM	
	Zawiercie	Poręba	Ogrodzieniec	Łazy	Piłica	Szeze-kociny	Zamowiec	Kroczyce	Włodowice	Irządze				
Salmonelozy	A	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	3	-	9
	B	1,9	11,4	21,1	-	11,3	12,4	-	-	-	-	47,6	-	7,4
Szkarlątyna	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	11	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	16
Gruźlica	A	4	4	3	3	1	-	2	-	-	-	2	2	21
	B	7,7	45,6	31,8	18,6	11,3	-	40,8	-	-	-	31,7	72,3	17,2
Zapalenie opon mózgowych (ogółem)	A	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	B	5,8	-	21,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,1
Zapalenie mózgu (ogółem)	A	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	B	-	-	-	-	11,3	-	-	-	-	-	-	-	0,8
Róża	A	4	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	8
	B	7,7	-	10,6	12,4	-	-	-	-	-	-	-	18,8	6,5
Osipa wietrzna	A	293	114	8	28	36	1	84	23	4	-	23	2	593
	B	566,8	1300,9	84,8	174,0	405,4	12,4	1715,3	365,0	75,3	-	72,3	72,3	485,2
Różyczka	A	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
	B	11,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,9
Wzw „B”	A	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	5
	B	3,8	-	-	-	-	12,4	-	-	-	-	-	36,2	4,1
Wzw „C”	A	7	-	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	12
	B	13,5	-	21,2	12,4	-	12,4	-	-	-	-	-	-	9,8
Wzw B+C (zakażenie mieszane)	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Świnka	A	1	-	-	2	2	1	-	-	-	-	-	1	7
	B	1,9	-	-	12,4	22,5	12,4	-	-	-	-	-	18,8	5,7
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	A	4	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	3	11
	B	7,7	11,4	-	6,2	22,5	-	-	-	-	-	-	56,5	9,0

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

4. Nadzór nad zakładami opieki zdrowotnej

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2011 r. pod nadzorem sanitarnym znajdowały się 193 placówki ochrony zdrowia, tj. 16 placówek opieki zdrowotnej publicznej, 55 placówek opieki zdrowotnej niepublicznej oraz 122 prywatnych gabinetów lekarskich.

W ubiegłym roku skontrolowano 67 placówek publicznej i niepublicznej opieki zdrowotnej (94,4%), w 14 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego oraz postępowania niezgodne z opracowanymi procedurami.

Skontrolowano 53% z 122 zarejestrowanych gabinetów lekarskich. W 15 z nich stwierdzono nieprawidłowości, najczęściej było to: nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi, przeterminowany sprzęt i materiał medyczny, brak czystości w gabinecie jak również nieprawidłowości dotyczące braku systematyczności badania procesów sterylizacji.

Wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości, w dwóch przypadkach osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandatem karnym.

W 2011 r. zintensyfikowano w działalności nadzorczej kontrole sanitarne w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych, w zakresie prawidłowości postępowania ze sprzętem i narzędziami medycznymi jedнокrotnego użycia. Na nadzorowanym terenie nie stwierdzono niewłaściwego postępowania z w/w sprzętem.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne w zakładach opieki zdrowotnej lecznictwa otwartego oraz w indywidualnych praktykach lekarskich, indywidualnych specjalistycznych praktykach lekarskich, grupowych praktykach lekarskich.

Na terenie powiatu w 2011 roku w zakładach opieki zdrowotnej nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu funkcjonowały 73 urządzenia sterylizacyjne, 24 autoklawy w otwartych zakładach opieki zdrowotnej, natomiast 49 zainstalowanych jest w gabinetach prywatnych.

Przepisy obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z 2 lutego 2011 roku w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 31, poz.158),

spełniają 2 samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej i 20 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, pozostałe zakłady posiadają programy dostosowania do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia, pozytywnie zaopiniowane przez PPIS w Zawierciu.

W 2011 roku PPIS w Zawierciu wydał 12 opinii o pomieszczeniach i urządzeniach zakładów opieki zdrowotnej oraz 3 opinie o sporządzonych przez zakłady programach dostosowania.

Ze względu na zmianę stanu prawnego, związanego z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. oraz w związku z art. 207 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654) podmiot wykonujący działalność leczniczą w dniu wejścia w życie ustawy, nie spełniający wymagań o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy, powinien dostosować pomieszczenia i urządzenia do tych wymagań do dnia 31 grudnia 2016 roku oraz przedstawić organowi prowadzącemu rejestr program dostosowania tego podmiotu do ww. wymagań w terminie do dnia 30.06.2012 r. Program powinien być zaopiniowany przez właściwego inspektora sanitarnego.

Zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilości i asortymentu oceniono jako wystarczające.

5. Deratyzacja

W nadzorze sanitarnym w 2011 r., na podległym terenie powiatu zawierciańskiego uwzględniono działania w celu wyeliminowania ewentualnego problemu zaszczurzenia.

Większość powszechnych akcji deratyzacyjnych przeprowadzana jest dwa razy w roku w okresie wiosennym i jesiennym. W 2011 r. na terenie powiatu przeprowadzono 9 akcji deratyzacyjnych, w tym 5 akcji przeprowadzono w okresie wiosennym, 4 akcje w okresie jesiennym. W ubiegłym roku do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni.

6. Szczepienia ochronne

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 27 placówkach (25 nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu, 2 placówkach będących pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – Szpital Powiatowy, ZLA). Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2011 liczyła 21699 dzieci i młodzieży.

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2011 r.

Wykazała ona, że wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo.

W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2011 r. przeprowadzono 55 kontroli w zakresie oceny prowadzenia i wykonania szczepień ochronnych oraz transportu, przechowywania i przestrzegania terminów ważności szczepionek - nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2011 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 7 niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 5 łagodnych: 1 po podaniu szczepionki skojarzonej Infanrix IPV+ Hib, 1 po szczepionce skojarzonej Infanrix Hexa, 2 odczyny wystąpiły po szczepionce skojarzonej Tripacel, oraz 1 po szczepionce Prevenar. Zgłoszono również 2 poważne niepożądane odczyny poszczepienne po podaniu szczepionki DTP, w związku z którymi 2 dzieci było hospitalizowanych. Wszystkie dzieci u których wystąpiły niepożądane odczyny poszczepienne, powróciły w pełni do zdrowia.

Rodzice chcąc ograniczyć liczbę wkluc swoim dzieciom podczas przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych, coraz częściej decydują się na zakup szczepionek skojarzonych. W roku 2011 liczba preparatów zakupionych przez rodziców, w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, wynosiła 3031 i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 75%.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. Pomimo pełnej odpłatności za szczepionki zalecane rośnie zainteresowanie społeczeństwa tą formą profilaktyki. W roku 2011 ww. preparatami zaszczepiło się 4577 osób. Istotną liczbę tej grupy stanowią ludzie podróżujący, którzy powinni być odpowiednio zabezpieczeni przed powszechnie występującymi chorobami zakaźnymi w krajach Afryki, Ameryki Południowej czy Azji.

W związku z otrzymanymi z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach, szczepionkami przeciwko meningokokom Neis Vac C przeprowadzono akcję szczepień ochronnych poddając szczepieniu 49 osób (dzieci z Ośrodka Usług Opiekuńczo-Wychowawczych w Zawierciu oraz dzieci z rodzin korzystających z pomocy MOPS w Zawierciu).

Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo.

7. Wnioski

Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych w analizowanym okresie była, podobnie jak w roku ubiegłym, dobra i nie stanowiła zagrożenia zdrowotnego dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Dokonana analiza wykazała, że w powiecie zawierciańskim w badanym okresie wystąpiły wyższe wskaźniki zapadalności na: przewlekłe wzw typu B, wzv typu C (wg definicji przypadku – 2005 r.) w porównaniu do wskaźników zapadalności w województwie śląskim i Polsce oraz boreliozę z Lyme i wzv typu C (wg definicji przypadku – 2009 r.) w porównaniu do wskaźników zapadalności w województwie śląskim.

Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych, w 2011 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, krztusiec, poliomyelitis, odrę. Nie zarejestrowano również zachorowań na choroby zakaźne importowane do Polski z innych krajów.

Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Zaobserwowano wzrost szczepienia dzieci szczepionkami skojarzonymi, wykonanymi zamiast szczepień objętych PSO oraz wzrost szczepień szczepionkami zalecanymi w PSO.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych, stwierdzono, iż zakłady opieki zdrowotnej na terenie powiatu zaopatrują się w materiały sterylne w większości

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

we własnym zakresie - jedynie 2 zakłady opieki zdrowotnej leczenia otwartego i 3 prywatne gabinety zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną.

Zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilości i asortymentu oceniono jako wystarczające.

W 2011 r. do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni. Przeprowadzono 9 powszechnych akcji deratyzacyjnych

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Stan sanitarny obiektów żywieniowo-żywnościowych

Bezpieczeństwo żywności jest jedną z cech wpływających na jakość zdrowotną środków spożywczych. O bezpieczeństwie produktu mówimy wtedy, gdy nie występują w nim jakiegokolwiek zagrożenia chemiczne, mikrobiologiczne czy mechaniczne, które mogą wywołać skutki zdrowotne po jego spożyciu lub spożywaniu przez dłuższy okres. W żywności mogą kumulować się wszystkie związki znajdujące się w powietrzu atmosferycznym, glebie i wodzie. Negatywny wpływ na zdrowie lub życie konsumenta w wyniku działania zagrożeń może powodować też żywność pozyskiwana i przetwarzana w niewłaściwych warunkach. Dopuszczenie do spożycia produktów zepsutych, szkodliwych, bądź o innych cechach niewłaściwej jakości zdrowotnej, naraża konsumenta na niebezpieczeństwo wywołania zatruc pokarmowych, bądź chorób przewlekłych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadza kontrole urzędowe w zakładach produkcji i obrotu, dokonuje oceny jakości zdrowotnej żywności, a także działa w oparciu o szybkie mechanizmy reagowania, w sytuacjach stwierdzenia potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów.

W roku 2011 w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli było 1416, z czego skontrolowano 928 zakładów, w tym 7 miejsc obrotu przedmiotami użytku oraz 9 miejsc obrotu kosmetykami. We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 1130 kontroli sanitarnych, w tym 13 kontroli w miejscach obrotu przedmiotami użytku oraz 14 kontroli w miejscach obrotu kosmetykami. Przeprowadzono 521 kontroli kompleksowych z wykorzystaniem obowiązujących arkuszy ocen stanu sanitarnego, 91 kontroli interwencyjnych, 467 kontroli doraźnych oraz 128 kontroli sprawdzających.

Wydano 635 decyzji administracyjnych, w tym 94 decyzje represyjne.

W 2 zakładach żywienia zbiorowego zawieszono prowadzenie działalności z powodu braku bieżącej wody zimnej i ciepłej do czasu usunięcia uchybień.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono jednolitą metodą w całym kraju, według arkuszy oceny stanu sanitarnego. 14 zakładów uzyskało ocenę – „niezgodny z wymaganiami”, co stanowi 1,5% w stosunku do wszystkich zakładów skontrolowanych, w tym:

- ocenę niedostateczną ze względu na brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych otrzymało 13 zakładów, co stanowi 1,4%,
- ocenę niedostateczną ze względu na brak bieżącej ciepłej wody otrzymał 1 zakład, co stanowi 1,0%

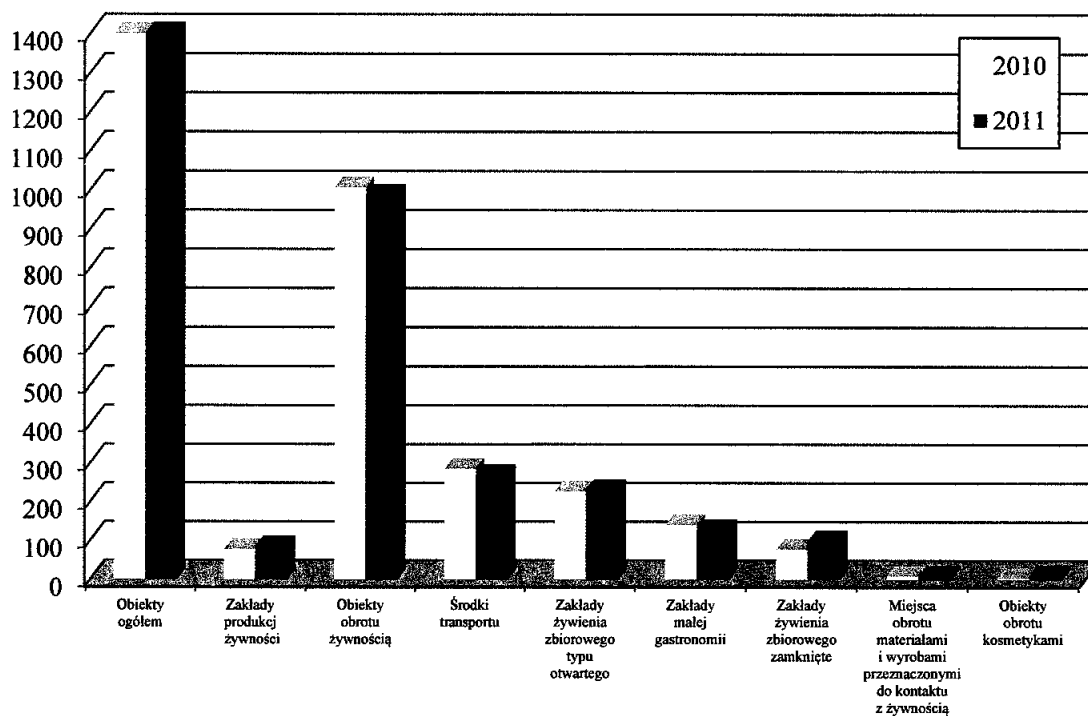
W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2011 r. wydano:

- 141 decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- 94 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, w tym 9 decyzji nakazujących wycofanie środków spożywczych z obrotu,
- 2 decyzje o zawieszeniu zatwierdzenia zakładu z powodu braku bieżącej zimnej i ciepłej wody,
- 14 upomnień,
- 54 decyzje umarzające postępowania administracyjnego,
- winnych za uchybienia natury sanitarno-porządkowej ukarano 108 grzywnami w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 15.800,00 zł.

Tabela 1. Liczba zakładów objętych nadzorem w latach 2010 i 2011

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2010	2011	
Obiekty ogółem	1399	1416	+
Zakłady produkcji żywności	77	84	+
Obiekty obrotu żywnością	1006	987	-
w tym: środki transportu	285	269	-
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	227	230	+
w tym: zakłady małej gastronomii	140	127	-
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	77	99	+
Wytwornie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	BZ
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	8	6	-
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	0	0	BZ
Obiekty obrotu kosmetykami	3	9	+

Wykres 1. Porównanie liczby obiektów według rodzaju działalności w latach 2010-2011

Tabela 2. Działania kontrolne i represyjne 2010-2011 - część 1

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości Kontroli
2010	1399	681	48,7	542	38,7	19	3,5	1084	0,77
2011	1416	928	65,5	521	36,7	14	2,6	1130	0,79

Wykres 2. Działania kontrolne i represyjne w latach 2010-2011 - część 1

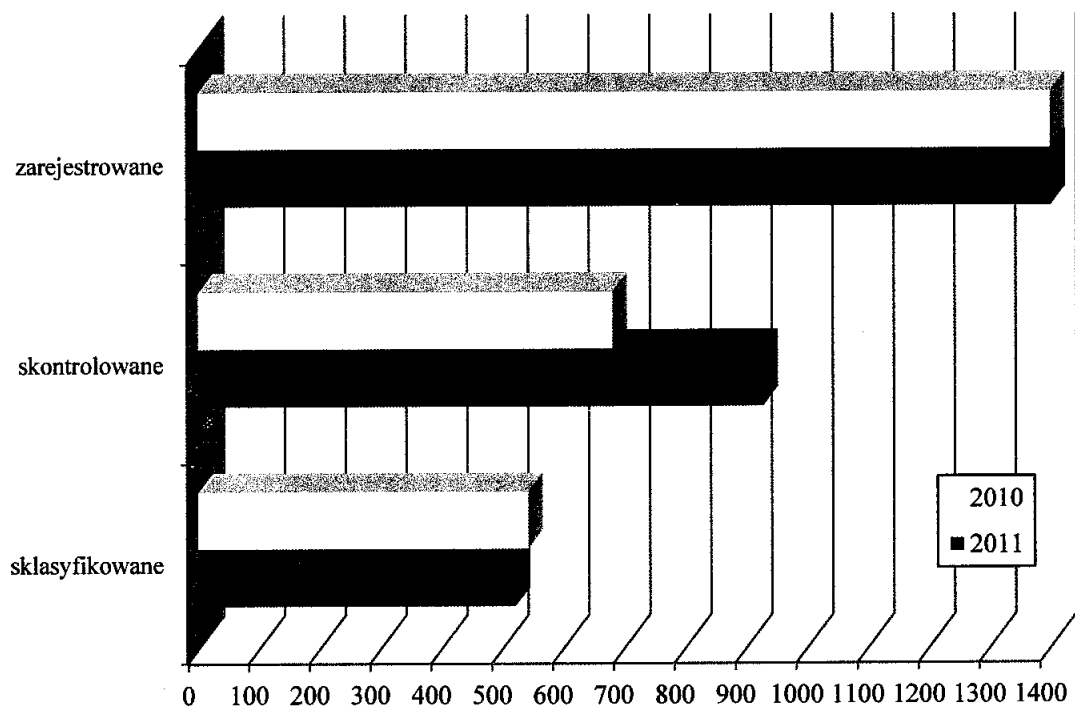
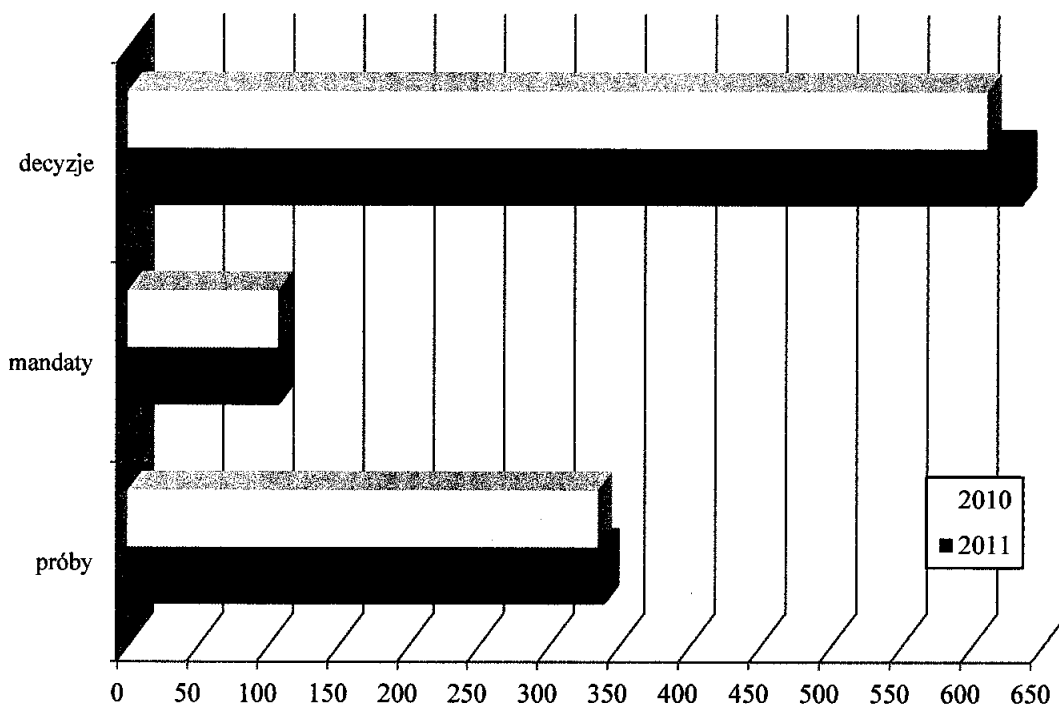

Tabela 3. Działania kontrolne i represyjne 2010-2011 – część 2

Rok	Decyzje adm.	Mandaty	Kwota ogółem	Kwota Średnia	Próby zbadane	Próby kwest.	%	Próby sanit.	Próby sanit. kwest.	%
2010	610	107	14 300	133,6	335	4	1,2	34	4	11,8
2011	635	108	15 800	146,30	340	0	0	30	5	16,6

Wykres 3. Działania kontrolne i represyjne w latach 2010-2011 – część 2

Szczegółowa ocena stanu sanitarnego

W roku 2011 zarejestrowane były 84 zakłady produkcji tj. 31 piekarni, 15 ciastkarni, 1 wytwórnia lodów, 22 automaty do lodów, 4 przetwornice owocowo-warzywne, 2 wytwornice naturalnych wód źródłanych, 2 wytwornice koncentratów spożywczych, 1 browar, 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych, 1 wytwórnia substancji dodatkowych, 4 inne wytwornice żywności (produkcja żurku, pakowanie słonecznika, wypiek opłatków), z czego skontrolowano 72 zakłady. Zatwierdzono 8 zakładów.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono na podstawie obowiązujących arkuszy ocen. 3 zakłady (1 wytwórnia lodów i 2 piekarnie) otrzymały oceny niedostateczne z uwagi na brak aktualnych orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu.

Tabela 4. Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w 2010 i 2011 roku

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2010 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2011 roku		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Wytwornie lodów	1	-	-	1	-	-
2.	Automaty do lodów	16	-	-	22	-	-
3.	Piekarnie	31	-	-	31	-	-
4.	Ciastkarnie	14	-	-	15	-	-
5.	Przetwornie owocowo-warzywne	3	-	-	4	-	-
6.	Browary	1	-	-	1	-	-
7.	Wytwornie napojów bezalkoholowych	1	-	-	1	-	-
8.	Wytwornie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i stołowych,	2	-	-	2	-	-
9.	Zakłady Garmazeryjne	-	-	-	-	-	-
10.	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	1	-	-	0	-	-
11.	Wytwornie makaronów	0	-	-	0	-	-
12.	Wytwornie koncentratów spożywczych	2	-	-	2	-	-
13.	Wytwornie środków dietetycznych	-	-	-	-	-	-
14.	Inne wytwornie żywności	4	-	-	5	-	-
15.	Wytwornie substancji dodatkowych	1	-	-	-	-	-
	Obiekty ogółem	77	-	-	84	-	-

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane uchybienia to m.in.:

- niewłaściwa funkcjonalność i zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych,
- brak utrzymania bieżącego stanu czystości i porządku.

W 2011 r. wydano 8 decyzji represyjnych, nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 1500,00 zł. W nadzorowanych zakładach produkujących żywność pobrano 45 próbek żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, które spełniały obowiązujące wymogi.

W ramach akcji „Bezpieczeństwo żywności – akcja mklk próchniczek” przeprowadzono kontrole sanitarne w 25 piekarniach, pobrano 30 próbek sanitarnych – wytrzeplin z koszyczków lub zmiotków. Spośród wszystkich zbadanych zdyskwalifikowano 5 próbek, co stanowi 16,6%, ze względu na zanieczyszczenia biologiczne tj. obecność szkodników zbożowo-mącznych.

W ciastkarniach sprawdzana była identyfikowalność dostawców surowców. Na używane surowce pochodzenia zwierzęcego zakłady posiadają handlowe dokumenty identyfikacyjne. Stan sanitarno-techniczny ciastkarni ulega systematycznej poprawie poprzez modernizację pomieszczeń, doposażenie zakładów w nowe urządzenia i sprzęt oraz środki transportu do przewozu gotowego wyrobu. Do badań mikrobiologicznych pobrano 39 próbek wyrobów ciastkarskich. Wszystkie spełniały wymogi obowiązujących przepisów.

Wszystkie automaty na terenie powiatu zawierciańskiego były objęte nadzorem sanitarnym. Pobrano do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych 5 próbek lodów, które nie były kwestionowane.

Obiekty obrotu żywnością

W roku 2011 skontrolowano 543 obiekty ze 987 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego. 12 zakładów uzyskało ocenę „niezgodny z wymaganiami” z powodu braku aktualnych orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu.

Tabela 5. Stan sanitarny obiektów obrotu żywnością w 2010 i 2011 roku

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2010 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2011 roku		
	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
Sklepy spożywcze	324	-	-	405	9	2,2
Kioski spożywcze	24	-	-	24	2	8,3
Magazyny hurtowe	41	-	-	43	1	2,3
Obiekty ruchome i tymczasowe	10	-	-	10	-	-
Środki transportu	11	-	-	48	-	-
Inne obiekty obrotu	15	-	-	13	-	-
Obiekty ogółem	425	1	-	543	12	2,2

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan powierzchni ścian i sufitów, podłóg, wyposażenia i sprzętu.

Nieprawidłowości natury higienicznej to głównie:

- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak zabezpieczenia żywności nie opakowanej przed kontaktem z klientem,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności,
- brak prawidłowych zapisów kontroli wewnętrznej,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak czystości i porządku.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań 259 próbek żywności, które nie zostały zdyskwalifikowane.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym

W 2011 r. nadzorem sanitarnym objętych było 7 targowisk. Przeprowadzono 20 kontroli miejsc obrotu środkami spożywczymi na targowiskach (13 kiosków sprzedających mięso, 7 kiosków sprzedających inne środki spożywcze).

Za niewłaściwe warunki higieniczne i brak aktualnych orzeczeń lekarskich właścicieli kiosków ukarano 3 mandatami karnymi na kwotę 300,00 zł.

Środki transportu żywności

W 2011 roku w ewidencji było 269 środków transportu żywności. Przeprowadzono 48 kontroli na wniosek strony w związku z ubieganiem się o wydanie opinii dopuszczającej dany pojazd do przewozu środków spożywczych.

Nadzór nad obrotem grzybami

W 2011 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w czasie kontroli sprzedaży grzybów świeżych i suszonych. Kontrole w czasie sezonowej sprzedaży grzybów świeżych prowadzono pod kątem posiadania stosownych atestów. Istniała możliwość uzyskania atestów wydawanych przez klasyfikatorów zatrudnionych w PSSE w Zawierciu. W sezonie letnim udzielano porad grzybiarzom zgłaszającym do PSSE w Zawierciu.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2011 roku skontrolowano 291 zakładów żywienia zbiorowego. 2 zakłady oceniono jako „niezgodne z wymaganiami” z powodu braku bieżącej zimnej i ciepłej wody oraz braku aktualnych orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu.

Tabela 6. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2010-2011

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych w 2010 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2011 roku		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ otwarty	91	-	-	145	1	0,69
2.	Zakłady małej gastronomii	88	-	-	56	1	1,78
3.	Zakłady zbiorowego żywienia - typ zamknięty	70	-	-	90	-	-
	Obiekty ogółem	249	-	-	291	2	0,68

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- niewłaściwe przechowywanie żywności łatwo psującej się,
- brak segregacji środków spożywczych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób zatrudnionych przy produkcji.

W ww. zakładach nałożono 28 mandatów karnych na kwotę 4.700,00zł. W zakładzie żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 1 mandat karny na kwotę 300zł. W ramach nadzoru w obiektach żywienia zbiorowego w roku 2011 nie pobierano próbek środków spożywczych.

Mała gastronomia

W 2011 r. skontrolowano 56 zakładów małej gastronomii. Stan sanitarny 55 zakładów był zgodny z wymaganiami. Ocenę negatywną w części technicznej otrzymał 1 zakład (tj. 1,78%) za brak bieżącej zimnej i ciepłej wody.

W ww. zakładach produkcja oparta jest na półproduktach lub gotowych wyrobach mrożonych, a potrawy podawane w naczyniach jednorazowego użytku.

Najczęstsze uchybienia:

- brak skutecznej kontroli wewnętrznej prowadzenia systematycznych wpisów do dokumentacji prowadzonej w ramach GHP i GMP,
- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością;
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 3 mandaty karne na kwotę 600,00 zł.

Wydano 10 decyzji represyjnych, w tym 2 zawieszenia prowadzenia działalności.

2. Ocena sposobu żywienia

W 2011 roku nie dokonywano oceny sposobu żywienia w obiektach żywienia zbiorowego.

3. Akcje

W 2011 r. przeprowadzono następujące akcje:

- 1) „Mklik próchniczek”,
- 2) „Ocena zakładów prowadzących usługi cateringowe dla wybranych: szpitali,
- 3) domów opieki społecznej, przedszkoli, szkół, sanatoriów i prewentoriów”,
- 4) „Tatuże preparatami typu ‘black henna’”,
- 5) „Ocena stanu sanitarnego wózków oraz koszyków w sklepach spożywczych woj. śląskiego”,
- 6) „Warunki sprzedaży ryb żywych”,
- 7) „Warunki higieniczno-sanitarne w restauracjach”,
- 8) „Pochodzenie warzyw wprowadzanych do produkcji i obrotu”,
- 9) „Dystrybucja środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego – żywność bezglutenowa”.

Podsumowanie akcji:

„Mklik próchniczek”

Grupę zakładów szczególnie narażonych na infestacje stanowią piekarnie oraz zakład zbożowo-mączny. Na terenie działalności PSSE w Zawierciu w 2011 r. było 31 zatwierdzonych piekarni. W ramach realizacji przedsięwzięcia „Bezpieczeństwo żywności – akcja „mklik próchniczek” pracownicy sekcji NS/HŻ skontrolowali 31 piekarni i pobrali 30 próbek sanitarnych tj. wytrzepiny z koszyczków lub zmiotki.

5 próbek zostało zakwestionowanych z powodu stwierdzonych zanieczyszczeń biologicznych tj. obecność żywych szkodników zbożowo-mącznych i ich larw.

W związku z powyższym wydano 5 decyzji z terminem natychmiastowej wykonalności dot. przeprowadzenia w zakładach skutecznej dezynsekcji. Po tym terminie przeprowadzono ponowne kontrole połączone z poborem próbek, a wykonane badania nie wykazały obecności zanieczyszczeń biologicznych. W czasie przeprowadzonej akcji większość kontroli ww. zakładów odbyła się w terminie wynikającym z rocznego harmonogramu kontroli.

„Ocena zakładów prowadzących usługi cateringowe dla wybranych: szpitali, domów opieki społecznej, przedszkoli, szkół, sanatoriów i prewentoriów”.

W ramach akcji przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych w zakładach prowadzących usługi cateringowe oraz u odbiorców posiłków. Za niewłaściwy stan

sanitarno-higieniczny nałożono 2 mandaty karne na kwotę 400,00 zł., wydano 2 decyzje represyjne. Transport żywności i wydawanie posiłków nie budziły zastrzeżeń.

„Tatuaze preparatami typu „black henna”

W ramach współpracy z sekcją HKiŚ w miesiącu maju i czerwcu 2011 r. przeprowadzono kontrole okazjonalnych imprez plenerowych, czasie których mogły być stosowane preparaty zawierające w swoim składzie niedozwolony barwnik (p-fenylenodiaminę) oraz w lipcu kontrolę gabinetu tatuazu. W czasie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono stosowania w/w preparatów.

„Ocena stanu sanitarnego wózków oraz koszyków w sklepach spożywczych woj. śląskiego”

Akcja została przeprowadzona zgodnie z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 05.04.2011 r. nr NS/HŻŻiPU-0132-8/11. Przeprowadzono 8 kontroli kompleksowych, w czasie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Warunki sprzedaży ryb żywych”

W ramach akcji przeprowadzono kontrole warunków sprzedaży ryb żywych w 2 sklepach oraz 3 okazjonalnych stoiskach (przed sklepem i na targowisku).

„Warunki higieniczno-sanitarne w restauracjach”

W ramach akcji przeprowadzono kontrole warunków higieniczno-sanitarnych w 42 restauracjach i barach. Zastrzeżenia budził bieżący stan sanitarny, za co nałożono 12 grzywnien w drodze mandatu karnego na kwotę 2.250,00 zł. oraz wydano 1 decyzję administracyjną.

„Pochodzenie warzyw wprowadzanych do produkcji i obrotu”

W związku z sygnałami dotyczącymi podejrzenia wprowadzania do produkcji i obrotu warzyw skażonych najprawdopodobniej bakterią *Escherichia coli* w ramach akcji przeprowadzono 90 kontroli zakładów produkcyjnych oraz miejsc obrotu żywnością, tj. 18 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego, 9 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego, 2 ruchomych punktów sprzedaży na targowisku, 59 w sklepach spożywczych i 2 magazynach środków spożywczych, w czasie których nie stwierdzono produktów pochodzących z Niemiec i Hiszpanii.

„Dystrybucja środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego – żywność bezglutenowa”

W ramach akcji przeprowadzono 7 kontroli tematycznych w zakresie znakowania środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego przeznaczonych dla osób nie tolerujących glutenu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w oznakowaniu żywności.

4. Współpraca z innymi służbami kontroli

W 2011 r. kontynuowano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Zawierciu dotyczącą urzędowych kontroli żywności.

5. Nadzór nad importem/exportem

W 2011 r. nie wydawano świadectw jakości zdrowotnej żywności pochodzącej z importu oraz nie kontrolowano partii żywności przeznaczonej na eksport.

6. Jakość zdrowotna środków spożywczych

6.1. Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych

W 2011 roku pobrano do badań laboratoryjnych 289 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywieniowo - żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 193 próbki,
- pod względem chemicznym – 32 próbki,
- pod względem organoleptycznym – 58 próbek,
- pod względem oznakowania – 204 próbki
- pod względem obecności zanieczyszczeń - 24 próbki

Tabela 7. Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	% próbek kwestionowanych		W tym			
		rok 2010	rok 2011	M	CH	O	SZ
1.	Ciastka z kremem	-	-				
2.	Napoje alkoholowe	-	-				
3.	Mrożonki z wyjątkiem owoców i warzyw	-	-				
4.	Tłuszcze zwierzęce	-	-				
5.	Wyroby garmażeryjne	-	-				
6.	Przetwory zbożowo-mączne	-	-				
7.	Ryby i przetwory rybne	-	-				
8.	Pieczywo w tym cukiernicze suche	-	-				
9.	Mięso i przetwory mięsne	-	-				
10.	Owoce, warzywa, grzyby i przetwory	-	-				
11.	Masło	-	-				
12.	Napoje bezalkoholowe	-	-				
13.	Mieszanki tłuszczów zwierzęcych i roślinnych	-	-				
14.	Mleko spożywcze (płynne)	-	-				
15.	Przetwory mleczne	-	-				
16.	Cukier i wyroby cukiernicze	-	-				
17.	Koncentraty	-	-				
18.	Lody	-	-				
19.	Konserwy owocowe, warzywne, warzywno-mięsne	-	-				
20.	Mieszanki dla niemowląt	-	-				
21.	Użytki	-	-				
22.	Konserwy mięsne	-	-				
23.	Mleko w proszku	-	-				
24.	Środki dietetyczne	-	-				
25.	Konserwy rybne	-	-				
26.	Tłuszcze roślinne	-	-				
27.	Odżywki suche	-	-				
28.	Inne artykuły spożywcze	-	-				
	Ogółem	0 %	0%				

Pod względem parametrów mikrobiologicznych zbadano 193 próbki, które nie były zakwestionowane. Pod względem parametrów fizykochemicznych zbadano 32 próbki, które nie były kwestionowane. W 2011 roku pod względem znakowania oceniono 204 próbki krajowe, które były zgodne z obowiązującymi przepisami. W ramach akcji „mklik próchniczek” pobrano 30 próbek do badań sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych – zmiotki i wytrzepiny z koszyczków w piekarniach – zakwestionowano 5 próbek, co stanowi 16,6 %.

6.2. Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu w latach 2010-2011

Przebadano 8 próbek żywności z importu, w tym 3 próbki pod względem parametrów chemicznych tj. pestycydów, 5 – organoleptycznie, oraz 5 na obecność zanieczyszczeń.

Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 8. Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Zakres badania/ kwestionowania próbek	Liczba próbek zbadanych		Liczba próbek kwestionowanych	
	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2010	Rok 2011
- cechy mikrobiologiczne	10	0	0	0
- cechy chemiczne	9	3	0	0
- cechy organoleptyczne	55	5	0	0
- oznakowanie	24	8	0	0
Ogółem	24	8	0	0

7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX

Wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne stosowanie odpowiednich działań zaradczych zapewnia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt – funkcjonujący w europejskim systemie RASFF.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

System RASFF opiera się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt, będących potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia ludzi i zwierząt.

W ramach Systemu dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku środków spożywczych szkodliwych dla zdrowia. System informuje także o pojętych w trybie pilnym środkach zaradczych.

Do dn. 31.12.2011 r. wpłynęło 61 powiadomień, w tym 31 powiadomień alarmowych, 30 informacyjnych oraz 11 powiadomień typu NEWS, w związku z którymi przeprowadzono 172 kontrole. Powiadomienia dotyczyły m. in.: kieliszków, jogurtu owocowego, papryki czerwonej, puddingu owocowego, wątróbki z dorsza w sosie, zupy pieczarkowej, talerzy głębokich, szklanek dekorowanych, kubków szklanych, miseczek z melaminy, owoców suszonych (moreli, śliwek), wody źródlanej, czajników elektrycznych z Chin, orzechów laskowych, truskawek, kurczaka surowego, lizaków na patyku, żurku, waty cukrowej, filetów z tilapii, ogórków konserwowych, dżemu jeżynowego.

RAPEX obejmuje wszystkie produkty nie żywnościowe przeznaczone dla konsumentów oraz takie, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że mogą być przez nich użyte, np. kosmetyki, przedmioty użytku.

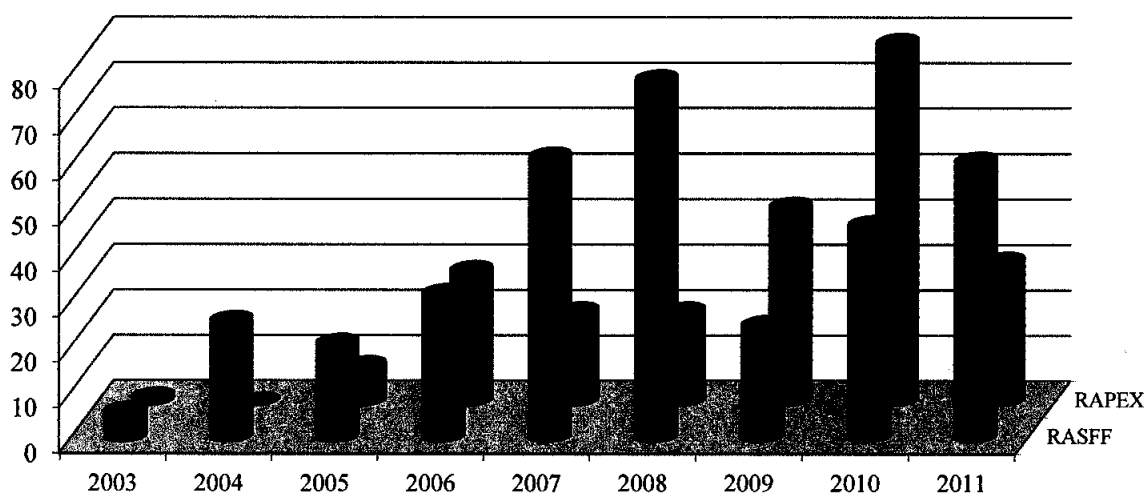
W 2011 r. w ramach działającego systemu RAPEX wpłynęło 31 powiadomień – notyfikacji i przeprowadzono 19 kontroli. Produkty wycofywane z obrotu to m. in.: preparaty do pielęgnacji ciała, paznokci, szampon do włosów, żelu pod prysznic, farbek do makijażu, tusz do rzęs.

W czasie przeprowadzanych kontroli w miejscach obrotu na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono niebezpiecznych produktów.

Tabela 9. Ilość zgłoszeń produktów w systemie RASFF i RAPEX w poszczególnych latach

Rok	RASFF	RAPEX	Razem
2003	6	1	7
2004	26	-	26
2005	21	8	29
2006	32	29	61
2007	62	20	82
2008	79	20	99
2009	25	43	68
2010	47	79	126
2011	61	31	92

Wykres 4. Porównanie liczby powiadomień w systemie RASFF i RAPEX w latach 2003-2011

8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Tabela 10. Wytwórnice i miejsca obrotu przedmiotami użytku w latach 2010-2011

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2010	Rok 2011	
Wytwórnice ogółem	1	1	BZ
w tym:			
materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	BZ
- produkcji, wytwórnice kosmetyków	-	-	-
- wytwórnice wyrobów chemii gospodarczej	-	-	-
Miejsca obrotu ogółem	12	6	-
w tym:			
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	8	6	+
- kosmetykami	3	9	+

W 2011 roku w miejscach obrotu przedmiotami użytku przeprowadzono 4 kontrole i nałożono 1grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 500,00zł.

Tabela 11. Jakość zdrowotna przedmiotów użytku w latach 2010-2011

Próbki	Liczba próbek zbadanych w 2010 roku			Liczba próbek zbadanych w 2011 roku		
	ogółem	zakwestionowanych	% kwestionowania	ogółem	zakwestionowanych	% kwestionowania
Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków	3	0	0	2	0	0

W wytwórni materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobrano i przebadano 2 próbki, które nie były kwestionowane.

9. Skargi i wnioski

W 2011 r. rozpatrzono 57 interwencji na niewłaściwe warunki higieny podczas produkcji i sprzedaży żywności, niewłaściwą jakość sprzedawanych środków spożywczych oraz sprzedaż artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia. Zasadność uznano w 17 przypadkach, co stanowi 29,8%. Ilość zgłoszonych wniosków i ich zasadność jest porównywalna z rokiem ubiegłym. W 2010 r. było zasadnych 18 wniosków na 57 złożonych. Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone rzetelnie i terminowo.

10. Ocena i wnioski końcowe

1. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnościowych na terenie powiatu zawierciańskiego systematycznie się poprawia. Niemniej jednak, właściciele obiektów nadal mają problemy dotyczące wdrażania i dokumentowania systemów zapewniających bezpieczeństwo żywności, przede wszystkim systemu HACCP. Poprawy wymaga prowadzenie przez nich systemu identyfikacji i monitorowania żywności wprowadzanej do obrotu (system traceability), pozwalający na sprawne wycofywanie z rynku żywności nie spełniającej wymagań prawa żywnościowego.

Niejednokrotnie w zakładzie, w którym wcześniej odnotowano już fakt opracowania i wdrożenia instrukcji GHP/GMP, podczas kolejnych kontroli stwierdzano, że rejestry nie są prowadzone.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych pobieranych do badań laboratoryjnych na terenie powiatu zawierciańskiego od dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie.
3. W porównaniu z 2010 r. liczba składanych interwencji nie uległa zmianie. Dokonując analizy tych danych stwierdzono, że w 2012 roku zakłady, których dotyczyły te interwencje zostaną objęte wzmożonym nadzorem.
4. Istnieją sprzedawcy, którzy nie przestrzegają zasad higieny przy przechowywaniu i pakowaniu żywności sprzedawanej luzem i w 2011 r. nadal będzie kładziony szczególny nacisk na tego typu zachowania.
5. Nie budził większych zastrzeżeń stan sanitarno-higieniczny zakładów żywienia zbiorowego znajdujących się na szlakach w miejscowościach turystycznych.

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Celem monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną, jest ochrona zdrowia ludzi przed szkodliwym wpływem zanieczyszczeń wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości wody.

Na terenie powiatu zawierciańskiego znajdują się 54 ujęcia głębinowe oraz 52 wodociągi. Trzy wodociągi zaopatrywane są przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem:

- ujęcie w Kluczach gm. Klucze – zaopatrywana miejscowość Skałbania gm. Łazy;
- ujęcie w Dąbrówce gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa gm. Szczekociny;
- ujęcie w Dąbrowie Górniczej – Trzebieszawicach – zaopatrywana miejscowość Chruszczobród gm. Łazy.

W 2011 roku zmianie uległo źródło zasilania sieci wodociągowej w Porębie - Niwkach z ujęcia Czekańka w gm. Siewierz na ujęcie w Porębie - Krzemienzie, ul. Kolejowa. Wyłączono również z eksploatacji ujęcie zasilające Szkołę Podstawową nr 1 w Szczekocinach, ul. Senatorska 22 - obecnie obiekt zasilany jest w wodę przeznaczoną do spożycia z ujęcia Spółdzielczej Agrofirmy Szczekociny. W 2011r. wszystkie urządzenia wodociągowe zostały skontrolowane, ich stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

Na pięciu ujęciach zainstalowane są stacje uzdatniania wody – na trzech z nich (Wiesiółka, Hutki Kanki, Niegowonice) zastosowano instalacje, których zadaniem jest oczyszczanie wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzenie jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu, a na dwóch (Zawiercie – Stary Rynek, Przyłubsko) prowadzone jest stałe chlorowanie wody.

Na terenie powiatu zawierciańskiego ustalonych zostało 129 stałych, monitoringowych punktów kontrolnych pobierania próbek wody, z których pobierana jest woda do badań laboratoryjnych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PSSE w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody przez przedsiębiorstwa wodociągowe i wodociągowo-kanalizacyjne.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 1002,292 km. Produkcja wody dla całego powiatu wynosi 19112,57 m³/dobę, co stanowi średnio 0,15 m³/d/osobę.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W powiecie zawierciańskim znajduje się 45 wodociągów o produkcji wody do 1000m³/dobę i 4 wodociągi o produkcji powyżej 1000m³/dobę, w tym ujęcie Zawiercie - Stary Rynek o produkcji około 4800m³/dobę.

Trzy urządzenia wodociągowe zaopatrujące Szpital Powiatowy w Zawierciu, Zakład Produkcyjno-Handlowy „Mlekovita” oraz Ośrodek Rekreacyjny w Morsku, wykorzystują wodę wyłącznie na potrzeby własne, nie zaopatrują prywatnych odbiorców.

W 2011 r. pobrano w ramach:

a) bieżącego nadzoru sanitarnego:

- 247 próbek wody do badań fizykochemicznych,
- 279 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

b) wewnętrznej kontroli jakości wody:

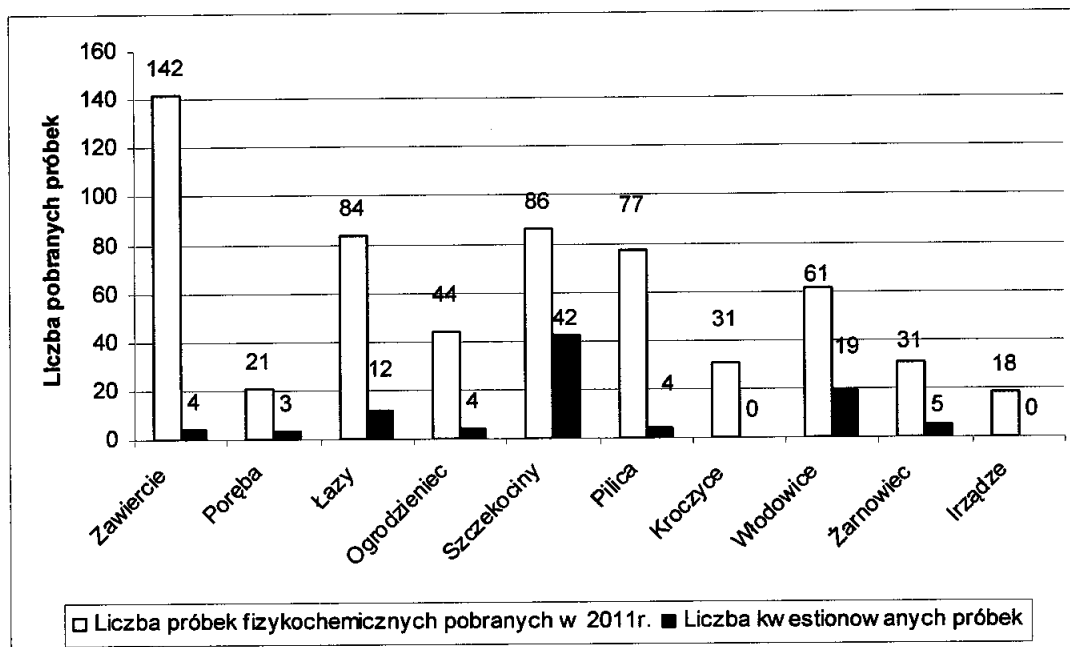
- 348 próbek wody do badań fizykochemicznych,
- 271 próbek wody do badań mikrobiologicznych.

Łącznie w 2011 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego i wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano 595 próbek do badań fizykochemicznych, z których 93 nie spełniały wymagań dla wody przeznaczonej do spożycia oraz 550 próbek do badań mikrobiologicznych, z których 32 nie spełniały wymagań dla wody przeznaczonej do spożycia.

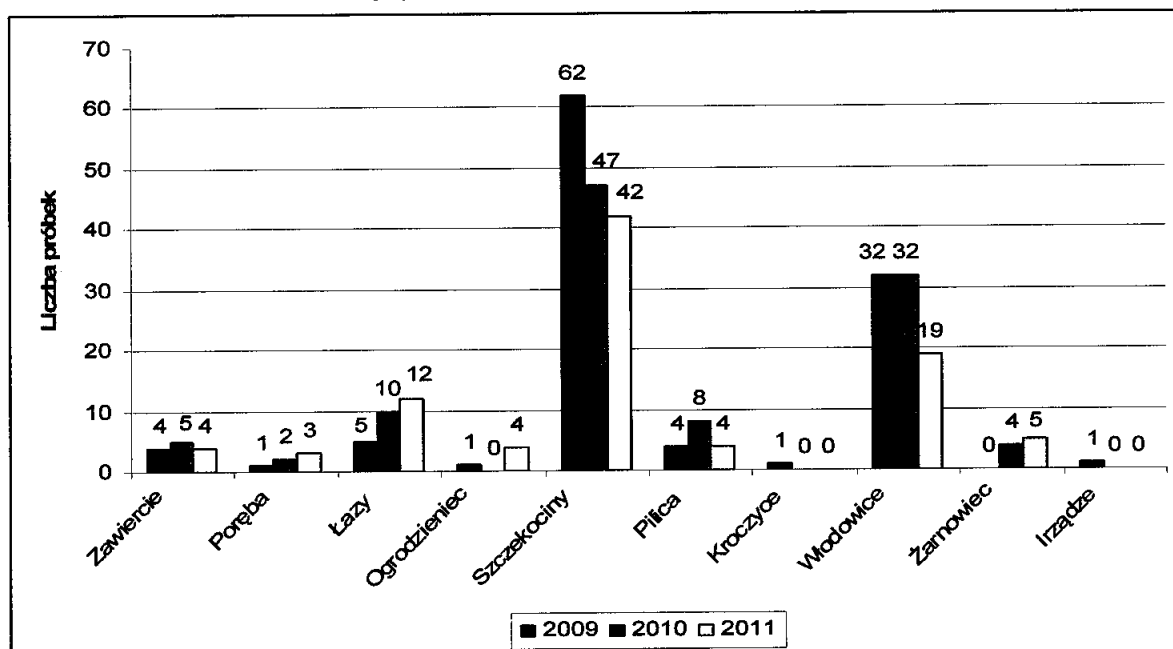
Dostarczana woda była bezpieczna dla naszego zdrowia, nie stanowiła dla konsumenta ryzyka zachorowania na choroby wodopochodne i posiadała odpowiednie właściwości zdrowotne.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

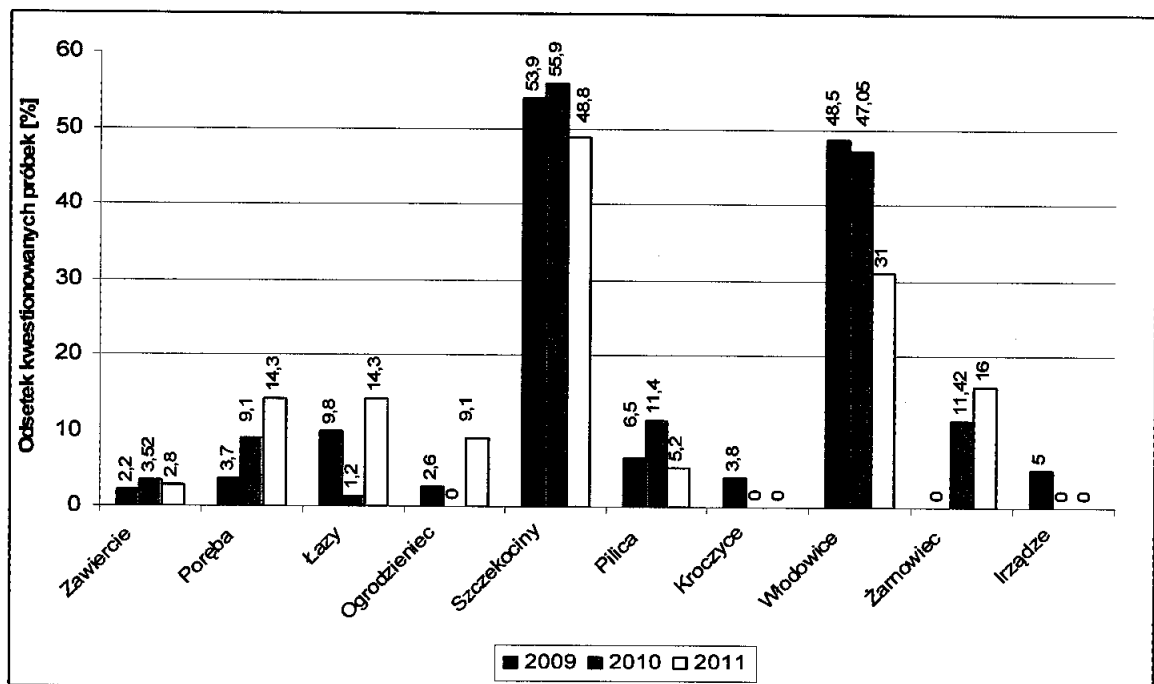
Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2011r.

Wykres 2. Porównanie liczby kwestionowanych próbek wody pod względem fizykochemicznym w latach 2009-2011

Wykres 3. Odsetek kwestionowanych próbek wody pod względem fizykochemicznym w latach 2009-2011

We wszystkich gminach powiatu zawierciańskiego woda pod względem fizykochemicznym charakteryzuje się dobrą jakością. Duża liczba pobranych i kwestionowanych próbek w gminach Szczekociny i Włodowice (wyk. 1 - 2) związana jest ze wzmożonym poborem próbek wody z sieci wodociągowej w Morsku oraz ujęcia i sieci wodociągowej Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach. Comiesięczna częstotliwość prowadzenia badań związana była z wydanymi w 2008 r. przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu zgodami na odstępstwo od dopuszczalnych wartości parametrów wody (Spółdzielnia Agrofirma Szczekociny – żelazo, mętność, zapach, sieć wodociągowa w Morsku – żelazo, mętność, barwa). W październiku 2011 r. zakończono postępowanie administracyjne dotyczące wydanej zgody na odstępstwo od dopuszczalnych wartości parametrów wody z sieci wodociągowej w miejscowości Morsko. Ukończone zostały prace związane z wymianą sieci wodociągowej a przeprowadzone badania wykazały przydatność wody do spożycia przez ludzi. W związku ze zmianą przepisów dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w grudniu 2011 r. umorzono postępowanie administracyjne dotyczące wydanej zgody na odstępstwo od dopuszczalnych wartości parametrów wody z ujęcia i sieci wodociągowej Spółdzielczej Agrofirmy Szczekociny. W związku z tym, iż woda z ujęcia i sieci wodociągowej Spółdzielczej Agrofirmy Szczekociny nadal nie

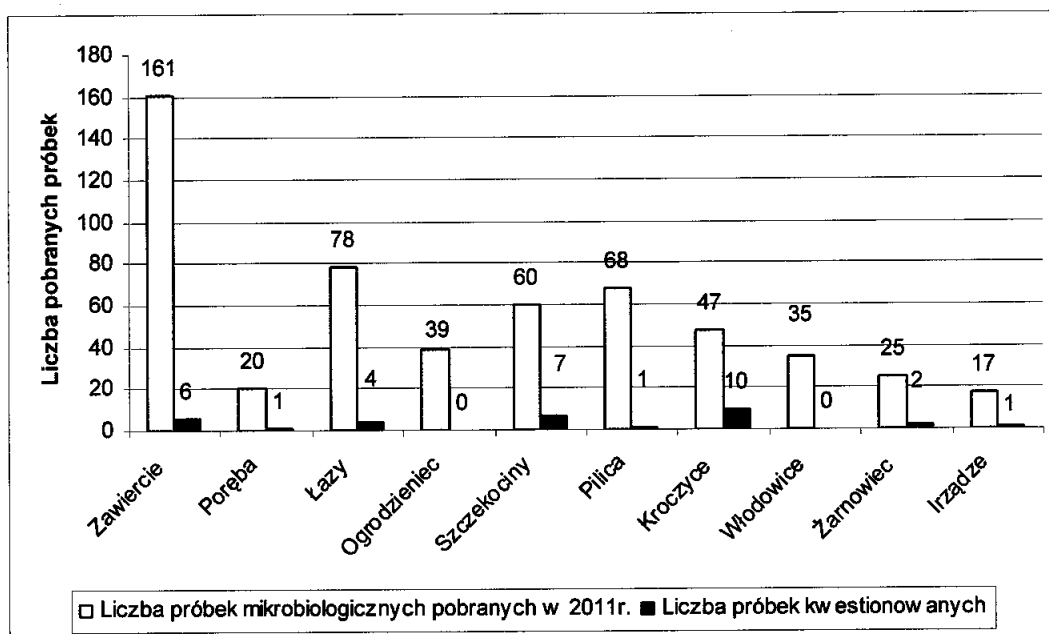
spełniała obowiązujących wymagań pod względem fizykochemicznym wydano decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi na okres 3 lat.

Analizując wykresy 2 i 3 dotyczące próbek kwestionowanych pod względem fizykochemicznym można stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2009-2011 w wodach gmin: Szczekociny, Kroczyce, Włodowice, Irządze odnotowano poprawę jakości wody, natomiast w wodach gmin: Poręba, Łazy, Ogrodzieniec, Żarnowiec nastąpiło pogorszenie jej jakości. W gminie Pilica po odnotowanym w 2010 r. wzroście liczby kwestionowanych próbek, w 2011r. nastąpiła poprawa jakości wody pod względem fizykochemicznym. Jakość wody w gminie Zawiercie utrzymuje się na podobnym poziomie.

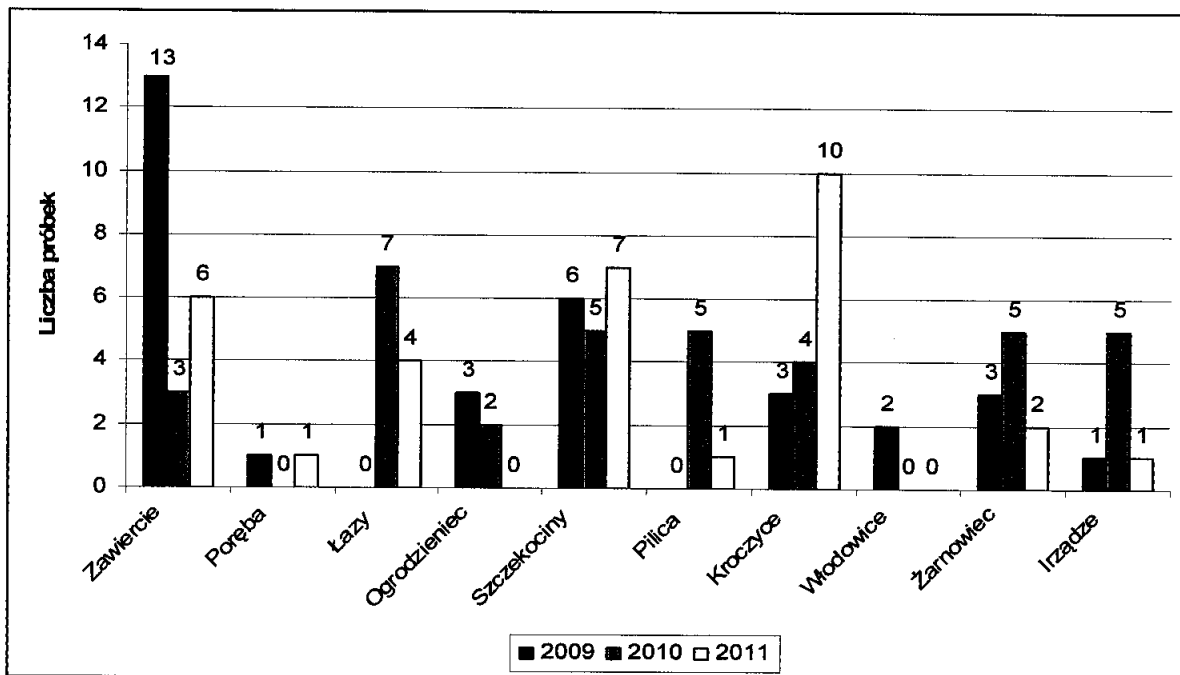
Na terenie powiatu zawierciańskiego najwięcej przekroczeń parametrów fizykochemicznych wody dotyczy ponadnormatywnej mętności wody oraz nieakceptowalnej barwy.

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

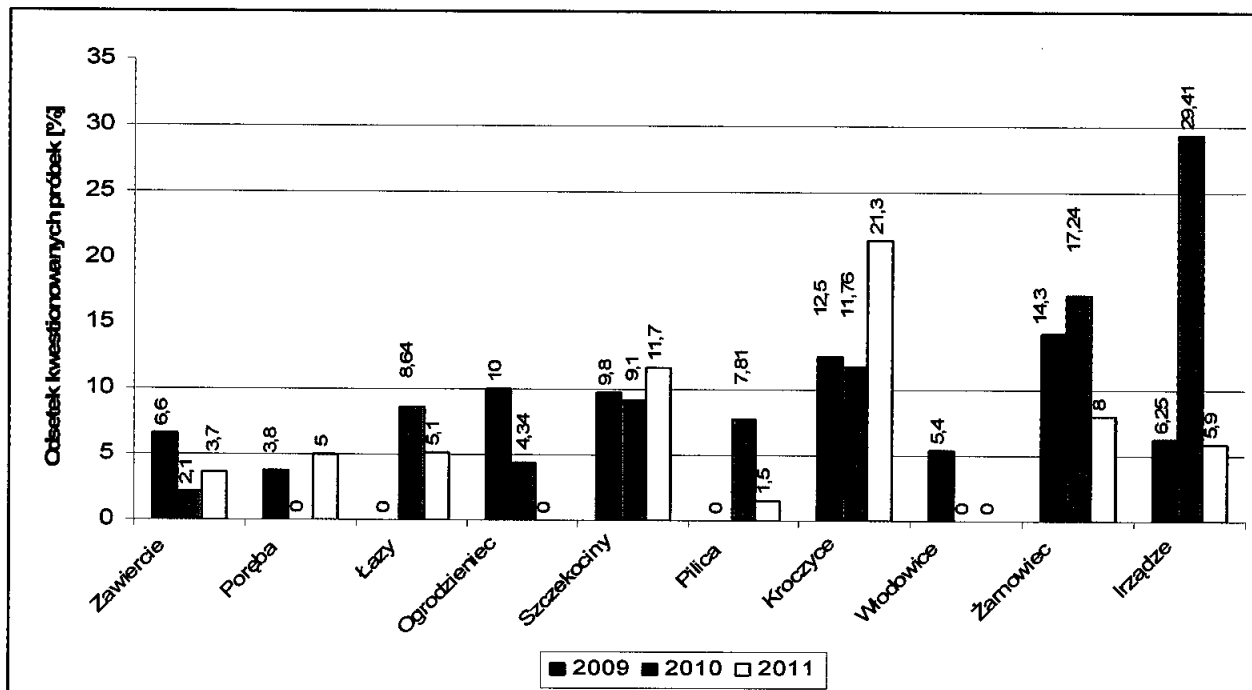
Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2011 r.

Wykres 5. Porównanie liczby kwestionowanych próbek wody pod względem mikrobiologicznym w latach 2009-2011

Wykres 6. Odsetek kwestionowanych próbek wody pod względem mikrobiologicznym w latach 2009-2011

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Analizując wykres 4 można stwierdzić iż w porównaniu do ogólnej liczby pobranych próbek przekroczenia stwierdzono w nieznacznej ich ilości.

Analizując wykres 5 i 6 poprawę jakości wody pod względem mikrobiologicznym na przestrzeni lat 2009-2011 można stwierdzić w wodach gmin Ogrodzieniec i Włodowice, natomiast w stosunku do 2010 r. poprawa nastąpiła w wodach gmin: Łazy, Pilica Żarnowiec, Irządze. Pogorszeniu uległa jakość wody w gminie Kroczyce. Zbliżoną jakością pod względem mikrobiologicznym charakteryzuje się woda gmin: Zawiercie, Poręba i Szczekociny.

O przekroczeniach parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody informowano administratorów ujęć i sieci wodociągowych. Podejmowali oni natychmiastowe działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości wody (płukanie sieci wodociągowej, dezynfekcja wody). We wszystkich punktach, w których stwierdzono przekroczenie parametrów wody – powtórne badania wykazywały jej przydatność do spożycia przez ludzi.

W 2011 roku prowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w budynkach zamieszkania zbiorowego, tj. w szpitalu powiatowym, domach pomocy społecznej i hotelach. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej właścicieli obiektów pobrano 35 próbek wody z 7 obiektów. Przeprowadzone badania wykazały, iż woda spełnia obowiązujące wymagania.

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

1. Wody powierzchniowe, wykorzystywane do kąpieli i rekreacji

a) Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2011 r. funkcjonowały cztery miejsca wykorzystywane do kąpieli:

- miejsce wykorzystywane do kąpieli we Włodowicach,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli w Pilicy,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszycach,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli Pod Czarcim Młynem w Zawierciu, ul. Armii Krajowej 38D.

W związku ze zmianą przepisów dotyczących prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2011r, Nr 86, poz. 478) administratorzy miejsc wykorzystywanych do kąpieli wykonali po dwa badania jakości wody wraz z wizualną oceną wody – jedno badanie przed rozpoczęciem sezonu i jedno w trakcie sezonu. Wszystkie badania wykazały przydatność wody do kąpieli. Każdorazowo po otrzymaniu wyniku badania wody sporządzana była ocena jakości wody przesyłana do administratora miejsca wykorzystywanego do kąpieli oraz do właściwego terytorialnie prezydenta miasta, burmistrza lub wójta gminy.

W trakcie sezonu przeprowadzono także kontrole stanu sanitarnego miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Plaże przy miejscach wyznaczonych do kąpieli były czyste, wyposażone w kosze na śmieci i toalety. Dostęp do wody bieżącej posiadały miejsca wykorzystywane do kąpieli w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszycach i Pod Czarcim Młynem. Wszystkie miejsca wykorzystywane do kąpieli były oznakowane tablicami zawierającymi wszelkie informacje zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. Nr 91, poz. 527) wraz z aktualną oceną jakości wody. W trakcie kontroli dokonano wizualnej oceny wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli – oceny wykazały przydatność wody do kąpieli. Wszystkie obiekty zostały skontrolowane, ich stan sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

b) Baseny kąpielowe

Baseny objęte są stałym nadzorem sanitarnym, systematycznie pobierana jest woda do badań laboratoryjnych. Nadzorem sanitarnym objętych było 6 basenów sezonowych i 6 całorocznych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W 2011 r. wszystkie baseny kryte i odkryte były kontrolowane zarówno pod względem jakości wody jak i stanu sanitarno-technicznego zaplecza pływalni. Zwracano uwagę na stan wentylacji, postępowanie z odpadami komunalnymi, przechowywanie preparatów do uzdatniania i dezynfekcji wody, sprawdzano również czy w obiektach obowiązuje całkowity zakaz palenia.

Próbki wody do badań pobierane były w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów obiektów.

W 2011 r. z basenów całorocznych do badań fizykochemicznych pobrano łącznie 27 próbek wody, w żadnej próbce nie odnotowano przekroczeń oraz 140 próbek do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 5 próbek wody z basenów przy Gimnazjum nr 1 w Zawierciu (1) oraz basenów przy hotelach Fajkier w Lgocie Murowanej (3) oraz Villa Verde w Zawierciu (1).

Z basenów sezonowych do badań mikrobiologicznych pobrano 34 próbki z czego w trzech odnotowano przekroczenia tj. w dwóch próbkach pobranych z basenu Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Porębie oraz w jednej próbce pobranej z basenu na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Krępa .

O przekroczeniach parametrów wody informowano administratorów obiektów. Podejmowali oni działania, mające na celu poprawę jakości wody (dezynfekcja wody przy użyciu podchlorynu sodu). We wszystkich obiektach, w których stwierdzono przekroczenia parametrów wody – powtórne badania wykazywały jej przydatność do kąpieli.

2. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W roku 2011 na terenie powiatu zawierciańskiego bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objętych było 490 obiektów, w tym 365 obiektów użyteczności publicznej, 73 placówki i filie zakładów opieki zdrowotnej oraz 52 obiekty wodociągowe. Przeprowadzono 718 kontroli (w tym 326 kontroli – poborów próbek wody, 260 kontroli planowanych i 132 kontrole ponadplanowe), wydano 49 decyzji merytorycznych, w tym 12 decyzji nakazujących usunięcie uchybień sanitarnych.

Nadzorem sanitarnym objęte były:

- obiekty związane z ochroną zdrowia, takie jak: publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej otwartej (ambulatoryjnej) oraz inne jednostki udzielające świadczeń zdrowotnych,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- obiekty komunalne i użyteczności publicznej: domy pomocy społecznej, obiekty hotelarskie, wczasowe, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej, ustępy publiczne, baseny kąpielowe, obiekty kulturalno-widowiskowe i sportowe, cmentarze, dworce i stacje, tereny rekreacyjne oraz środki transportu publicznego.

Zaobserwowano poprawę stanu sanitarnego skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza zakładów opieki zdrowotnej. Uchybienia najczęściej stwierdzano w zakładach świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu. W stosunku do właścicieli tych zakładów najczęściej podejmowano działania represyjne (decyzje, mandaty).

Stan sanitarny dworców kolejowych, który budził zastrzeżenia w 2010 roku, aktualnie oceniono jako dostateczny. W roku 2011 rozpoczęto remont Dworca PKP w Zawierciu, obecnie kasy biletowe i poczekalnia dla podróżnych mieszczą się w prowizorycznym budynku – kontenerze. Planowany jest również remont dworca w Łazach.

Domy pomocy społecznej i noclegownie

Skontrolowano stan sanitarny jednego całodobowego domu pomocy społecznej w Drużykowej oraz noclegowni dla bezdomnych w Zawierciu – Żerkowicach i dwóch noclegowni dla ofiar przemocy w rodzinie zlokalizowanych w Zawierciu i w Łazach. Podczas kontroli stwierdzono dostateczne zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne. Pokoje mieszkalne i łazienki dla podopiecznych utrzymane były czysto. Nie stwierdzono zaniedbań w utrzymaniu bieżącej czystości placówek i ich otoczenia.

Hotele i inne obiekty hotelarskie

W 2011 r. skontrolowano 6 hoteli, 26 innych nie skategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe, co stanowiło 68% obiektów tej grupy znajdujących się w ewidencji PSSE w Zawierciu. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, odprowadzenie ścieków bytowo-gospodarczych, gospodarka odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, dbałość o stan bieżącej czystości pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. W wyniku przeprowadzonych kontroli jako dobry oceniono stan sanitarno-techniczny i porządkowy 14,9 % skontrolowanych obiektów.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Stan sanitarny pozostałych obiektów świadczących usługi hotelarskie oceniono dostatecznie. Pokoje i łazienki były utrzymane czysto, pościel dla klientów była czysta i przechowywana w higienicznych warunkach.

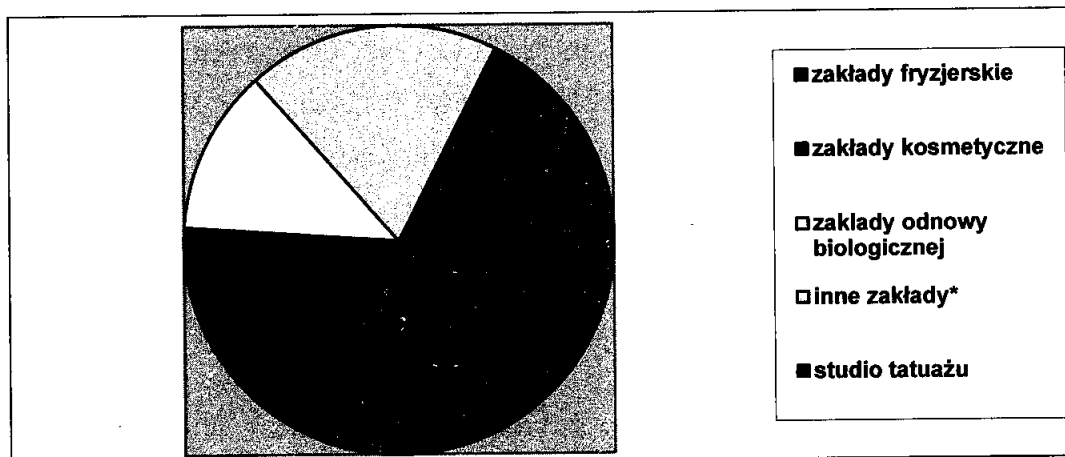
Tereny rekreacyjne

Przed rozpoczęciem sezonu letniego 2011 jak i w trakcie sezonu nadzorowano stan sanitarno-porządkowy obiektów znajdujących się na trasach wzmożonego ruchu turystycznego. Stan sanitarno-porządkowy miejsc udostępnionych do zwiedzania na Zamku Ogrodzienickim w Podzamczu oceniono jako dobry. Skontrolowano również stan sanitarny takich obiektów jak: place zabaw dla dzieci, parki miejskie i otoczenie zbiorników wodnych wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji. Place zabaw dla dzieci były prawidłowo przygotowane do sezonu, a urządzenia przeznaczone do zabawy i rekreacji były odnowione. Piasek w piaskownicach był kilkakrotnie wymieniany w okresie od wiosny do jesieni, problem stanowił jednak brak zabezpieczenia piaskownic przed dostępem zwierząt.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. Jednocześnie w grupie tych obiektów obserwuje się bardzo dużą rotację, ciągle zmienia się liczba zewidencjonowanych zakładów. Na koniec 2011 roku było ich 121, w tym 70 fryzjerskich, 12 kosmetycznych, 1 tatuazu, 15 odnowy biologicznej i 23 zakłady, w których udziela się więcej niż jednego rodzaju usług.

Rysunek 1. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

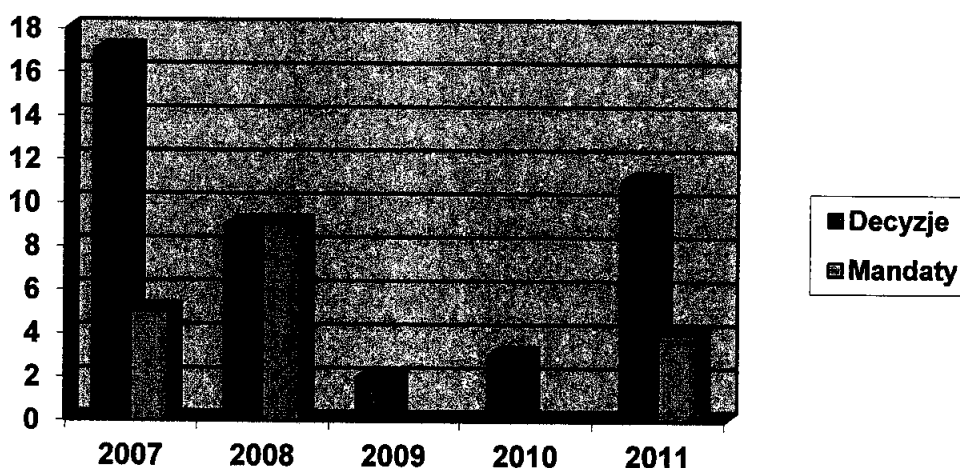

* inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W 2011 roku skontrolowano 58,7% obiektów. Spośród skontrolowanych zakładów 24% oceniono jako dobre pod względem sanitarno-porządkowym i sanitarno-technicznym, natomiast 5,6% obiektów oceniono jako złe pod względem sanitarnym. W wyniku kontroli stanu sanitarnego zakładów wydano 11 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień takich jak: brak pomieszczenia lub miejsca do przechowywania sprzętu do utrzymania czystości, brak pomieszczenia higieniczno-sanitarnego dla osób korzystających z usług i osób zatrudnionych, brak odpowiedniej wentylacji w solarium, brak szafek na odzież pracowników, niezmywalne powierzchnie ścian i mebli. Nałożono 4 mandaty na kwotę 550 złotych. W porównaniu do lat 2009 i 2010, w tej grupie obiektów częściej stwierdzano uchybienia sanitarne.

Rysunek 2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

Obiekty sportowe i kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe

W 2011 r. nadzorem objęto nowe obiekty sportowe i kulturalne takie jak: Dom Kultury w Kroczycach, Stadion Sportowy w Kroczycach, boiska „MÓJ ORLIK” w Porębie i Szczekocinach, Hala Sportowo-Widowiskowa w Porębie. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów sportowych i kulturalno-rozrywkowych oceniono jako dobry, uchybień nie stwierdzono. Hale sportowe były utrzymywane w czystości, urządzenia sanitarne dezynfekowane, otoczenie budynków i obiekty zewnętrzne były utrzymane w należytym stanie porządkowym.

3. Wnioski

- 1) W omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej oraz dla osób wypoczywających na terenie powiatu zawierciańskiego. Problem stanowi jednak brak toalet publicznych w miastach powiatu zawierciańskiego.
- 2) Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpływały interwencje mieszkańców powiatu zawierciańskiego, które najczęściej dotyczyły złego stanu sanitarnego obiektów usługowych, nieprawidłowego gromadzenia nieczystości płynnych i odpadów stałych na nieruchomości. Wszystkie były wnikliwie rozpatrywane, w ramach interwencji przeprowadzano kontrole, wydawano zalecenia, nakładano mandaty.
- 3) Wszystkie ujęcia znajdujące się na terenie powiatu zawierciańskiego oparte są na wodach podziemnych, możliwość ich zanieczyszczenia związkami pochodzenia antropogenicznego jest mniejsza niż wód powierzchniowych, z związku z powyższym jakość wody na nadzorowanym terenie charakteryzuje się dobrą jakością.

V. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach

W roku 2011 bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 86 placówek oświatowo-wychowawczych oraz 61 placówek wypoczynkowych. Przeprowadzono ogółem 125 kontroli, wydano 4 opinie sanitarne, 12 decyzji merytorycznych oraz 16 decyzji płatniczych.

Uruchomiono w istniejących obiektach po remontach generalnych Schronisko Młodzieżowe w Żelazku, oraz 2 inne formy wychowania przedszkolnego: Domowe Przedszkole w Zawierciu, ul. Jaśminowa 16, oraz Przyjazne Przedszkole przy ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 99 w Zawierciu. W szkole Podstawowej w Ciągowicach przeprowadzono remont generalny. Z dniem 01.09.2011 roku została zlikwidowana Szkoła Podstawowa w Witowie, gmina Irządze

Kontrole przeprowadzone w 2011 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, wszystkie budynki przystosowane są do działalności oświatowo-wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym oraz posiadają dostęp do ciepłej wody. W jednym budynku mieszczącym 2 szkoły były trudności w dostępie do ciepłej wody. W celu poprawy stanu technicznego zostały zamontowane elektryczne podgrzewacze pojemnościowe. Przeprowadzone kontrole wykazały, że we wszystkich budynkach zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nadmiernego zagęszczenia w klasach, wszystkie szkoły prowadzą działalność jednozmianowo. Podczas przeprowadzanych kontroli dokonywano pomiaru temperatury w salach lekcyjnych i nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że na terenie powiatu zawierciańskiego 8 placówek posiada pracownie chemiczne. Kontrole nie wykazały uchybień. Skontrolowano 54 pracownie komputerowe w 47 placówkach, przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W minionym roku przeprowadzone kontrole w 47 zakładach nauczania wykazały, że 31 szkół, co stanowi 65,9 % (w 2010 roku - 68%) zapewniło gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami. We wszystkich skontrolowanych placówkach opiekę medyczną nad uczniami sprawuje pielęgniarka bądź higienistka szkolna.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W kontrolowanych gabinetach nie odnotowano zastrzeżeń sanitarnych i technicznych. W żadnym zakładzie nauczania uczniowie nie mogą skorzystać z opieki lekarza lub stomatologa.

Spożywanie przez uczniów posiłków oraz mleka w szkołach na przestrzeni lat 2009-2011 kształtowało się następująco:

Rok	Uczniowie spożywający posiłek I daniowy	%	Uczniowie spożywający posiłek II daniowy	%	Uczniowie spożywający II śniadanie	%	Uczniowie spożywający mleko	%	Uczniowie spożywający posiłek dofinansowany	%
2011	1452	16,3	2875	32,2	917	10,3	5232	58,6	1169	13,1
2010	1175	13,4	2613	29,9	781	8,9	3995	46,0	1129	12,9
2009	1320	13,0	2775	27,0	682	7,0	5962	59,0	1276	12,6

Owoce i warzywa spożywane są przez 2216 uczniów w 24 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w 7 szkołach podstawowych funkcjonujących w zespołach szkół. W 144 oddziałach 0 – III szkół podstawowych 2501 uczniów wspólnie z wychowawcą spożywa II śniadanie własne. Szkoła zapewnia gorący napój.

W ramach badań problemowych przeprowadzonych w zakresie analizy dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich prawidłowego oznakowania, dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu 16 uczniów w 1 oddziale szkoły i 37 przedszkolaków w 2 oddziałach 2 przedszkoli oraz 68 stanowisk w 5 oddziałach zespołu szkół. Analiza dostosowania mebli szkolnych wykazała, że 3 stanowiska w 2 oddziałach zespołu szkół były nie dostosowane do wzrostu dzieci. W 2010 roku z niedostosowanych mebli korzystało 7 dzieci. Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie są zestawione i oznakowane według normy PN-EN 1729-1 „Meble i stoły dla instytucji edukacyjnych” cz. 1 „Wymiary funkcjonalne oraz Wymagania bezpieczeństwa i metody badań” cz. 2.

W 2011 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 12 oddziałów gimnazjum oraz 63 oddziałów szkół podstawowych. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że:

- zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie:
  - równomiernego rozłożenia zajęć dydaktycznych w poszczególnych dniach tygodnia,
  - różnorodności zajęć w każdym dniu,
  - niełączenia w kilkogodzinne bloki zajęć z tego samego przedmiotu,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- wypoczynku między lekcjami
- **nie zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie:**
  - wypoczynku między lekcjami w 17 oddziałach szkoły podstawowej.

Według oświadczenia dyrektorów szkół przerwy 5 minutowe są konieczne ze względu na dojazd uczniów do szkół i odjazd po zakończonych lekcjach.

W 2011 r. skontrolowano 34 placówki wypoczynku letniego oraz 5 placówek wypoczynku zimowego. Łącznie w 61 placówkach zimowego i letniego wypoczynku w 2011 roku przebywało 2757 uczestników.

Przeprowadzone w minionym roku kontrole oraz badania problemowe potwierdzają dobry stan techniczny i sanitarny placówek oświatowo-wychowawczych, coraz lepsze warunki nauczania i wychowania dzieci i młodzieży.

Profilaktyczna działalność szkolnej służby zdrowia i kadry pedagogicznej w zakresie upowszechniania zasad racjonalnego żywienia oraz podejmowania działań mających na celu zwiększenie liczby uczniów spożywających ciepłe posiłki sprawia że coraz więcej uczniów spożywa ciepły posiłek w szkole.

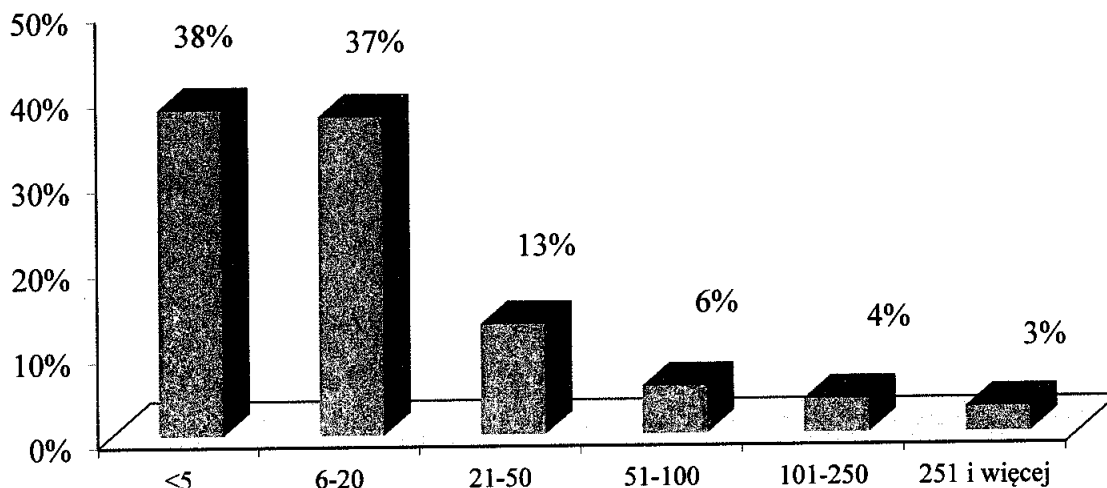
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

Struktura zatrudnienia

W 2011 r. nadzorem pionu higieny pracy objęto 340 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 12049 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe do 50 zatrudnionych – 301 zakładów, stanowiąc 88,5 % ogółu wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów zatrudniających 251 i więcej pracowników w ewidencji pionu higieny pracy pozostawało 10 zakładów.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Kontrole zrealizowano w 130 zakładach pracy zatrudniających łącznie 5654 pracowników przeprowadzono 185 kontroli sanitarnych. Liczba przeprowadzonych kontroli przewyższała liczbę skontrolowanych zakładów, ponieważ niektóre zakłady kontrolowane były więcej niż jeden raz w roku. Ponowne wizytowanie zakładów związane było najczęściej z konieczności przeprowadzenia kontroli sprawdzających realizację obowiązków nałożonych na pracodawców w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień należy zaliczyć:

- 1) brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w 49 zakładach,
- 2) nieodpowiedni stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń w 21 zakładach pracy,

- 3) brak lub niekompletna ocena ryzyka zawodowego w 43 zakładach pracy,
- 4) brak rejestrów czynników szkodliwych oraz karty badań i pomiarów w 17 zakładach
- 5) nieprzestrzeganie szczegółowych uregulowań prawnych dotyczących:
  - a) substancji i preparatów chemicznych w 15 zakładach,
  - b) czynników biologicznych w 11 zakładach,
  - c) produktów biobójczych w 1 zakładzie.

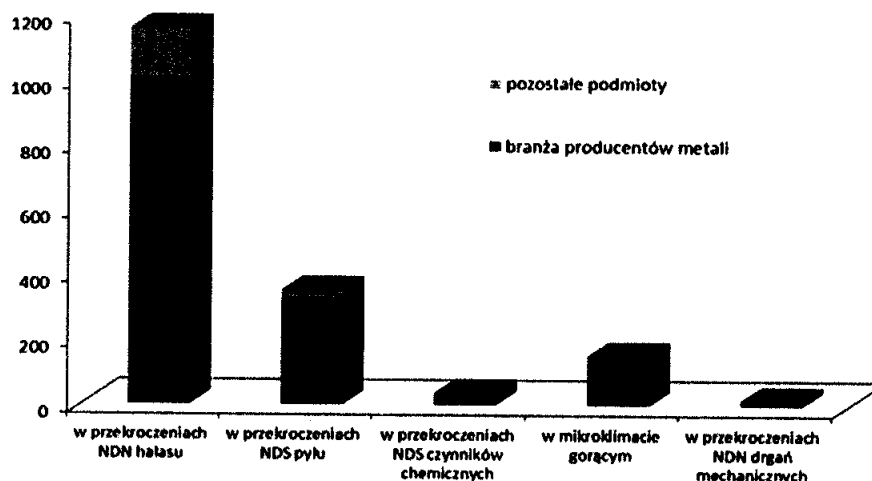
Narażenie na czynniki szkodliwe

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2011 roku stwierdzono w 9 zakładach. W przekroczeniu normatywów higienicznych pracuje ogółem – 1300 osób, co stanowi 10,7 % zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem Sekcji Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu, z czego:

– w przekroczeniach NDN hałasu	– 1159 osób
– w przekroczeniach NDS pyłu	– 352 osoby
– w przekroczeniach NDS czynników chemicznych	– 36 osób
– w mikroklimacie gorącym	– 152 osoby
– w przekroczeniach NDN drgań mechanicznych	– 16 osób

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy. Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi branża produkcji metali, w której znajdują się takie zakłady jak huta oraz odlewnia żeliwa.

Rysunek 2. Udział pracowników branży produkcji metali w ogólnej ilości osób zatrudnionych w przekroczeniach NDN i NDS

Poprawa warunków pracy

Celem poprawy warunków pracy wydano 86 decyzji administracyjnych, ogółem zobowiązano strony postępowania do wykonania 245 zarządzeń.

Największy odsetek wydanych decyzji stanowiły decyzje nakładające obowiązki w zakresie przeprowadzenia lub uaktualnienia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy oraz dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego z uwzględnieniem wymagań szczegółowych w odniesieniu do narażenia na czynniki chemiczne, biologiczne oraz fizyczne.

Warunki pracy uległy poprawie na skutek:

- wykonania ogrzewania w pomieszczeniach pracy - 14 osób
- właściwego urządzenia oraz wyposażenia pomieszczeń higieniczno-sanitarnych - 184 osoby

Wnioski:

Jako przyczyny powstawania uchybień można wskazać:

- nieprawidłowy nadzór służb bhp,
- niewystarczające środki finansowe przeznaczone na poprawę warunków pracy,
- niewłaściwa interpretacja lub niezajomość przepisów prawnych pracodawców oraz osób odpowiedzialnych za bezpieczne i higieniczne warunki pracy w zakładach.

W 2011 poza nadzorem bieżącym sprawowanym nad zakładami pracy sekcja higieny pracy realizowała zadania związane z kontrolą przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych, substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej.

Wśród zakładów nadzorowanych na terenie powiatu zawierciańskiego nie ma producentów produktów biobójczych, w związku z czym kontrolowane były placówki handlowe zajmujące się obrotem ww. produktami. Skontrolowano 14 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, których odbiorcami byli również konsumenci indywidualni. W trakcie prowadzonych kontroli oceniano skład oferowanych do sprzedaży produktów pod kątem zawartości substancji zakazanych. W wyniku prowadzonych działań wycofano z obrotu 1 produkt biobójczy zawierający jako substancję czynną niedozwoloną substancję oraz posiadający nieaktualne pozwolenie na wprowadzenie do obrotu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W ramach nadzoru nad warunkami pracy zrealizowane były też kontrole tematyczne, których zakres dotyczył m.in.:

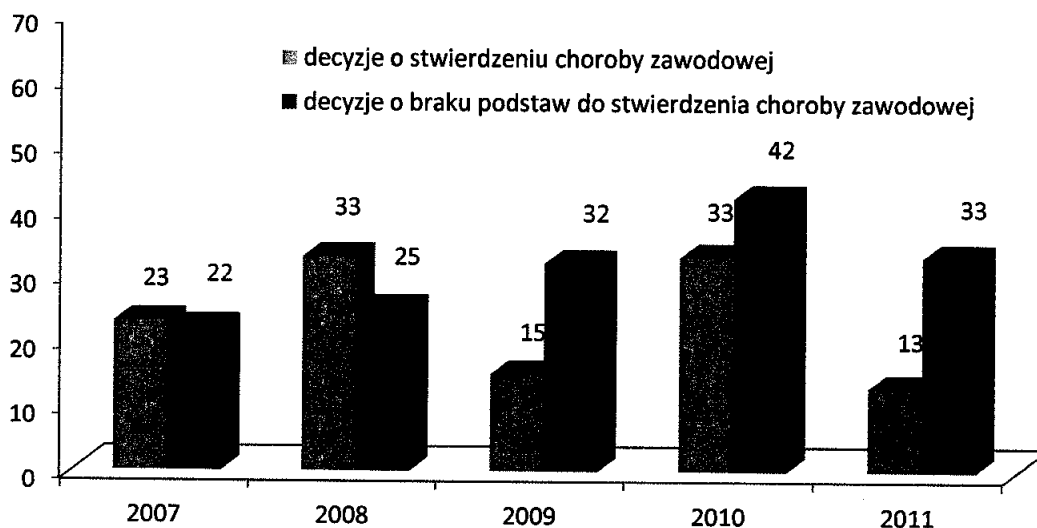
- oceny narażenia zawodowego pracowników narażonych na kwas siarkowy w działalności zawodowej,
- oceny warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników chemicznych i biologicznych w zakładach opieki zdrowotnej,
- oceny przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania zasad bhp podczas prac usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest.

W podsumowaniu ww. kontroli tematycznych można stwierdzić, że pracodawcy organizowali prace we właściwy sposób, pracownicy wyposażeni byli w odpowiednie środki ochrony osobistej, a stwierdzone nieprawidłowości nie stwarzały poważnego zagrożenia dla zdrowia pracowników.

2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu w 2011 r. wpłynęło 36 podejrzeń o chorobę zawodową.

Rysunek 3. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2007-2011

Prowadzone postępowania wyjaśniające doprowadziły do wydania 13 decyzji (ostatecznych) stwierdzających chorobę zawodową oraz 33 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Wśród stwierdzonych chorób zawodowych dominowały pylice płuc – 61,5% przypadków .

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W ramach współpracy z placówkami orzeczniczymi oraz innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarno-Epidemiologicznymi prowadzono dochodzenia mające na celu zebranie materiału dowodowego dotyczącego narażenia zawodowego i przebiegu pracy zawodowej. Wydano 35 ocen narażenia zawodowego oraz sporządzono 32 protokoły przesłuchania strony.

Tabela 1. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2007-2011 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa					
2) Gorączka metaliczna					
3) Pylice płuc	5	12	6	12	8
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	3	1		5	1
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli					1
6) Astma oskrzelowa	1				
7) Zewnętrzne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych					
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne					
9) Byssinoza					
10) Beryloza					
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych					
12) Alergiczny nieżyt nosa	1				
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym					
14) Przedziurawienie przegrody nosa					
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	2	2	3	3	1
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego					
17) Nowotwory złośliwe	2	3		4	
18) Choroby skóry	1	1	1	1	
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	3	1		1	
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	3	10	2	1	1
21) Ubytek słuchu	2	3	2	5	
22) Zespół wibracyjny			1		
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego					
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia					
25) Choroby układu wzrokowego					1
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa				1	
Razem:	23	33	15	33	13

VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa.

W roku szkolnym 2011/12 pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali następujące programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne:

- Trzymaj Formę!;
- Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”;
- Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”;
- Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”;
- pilotażową edycję Programu profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW”;
- pilotażową edycję Programu profilaktyki zakażeń HCV „STOP! HCV”;
- Ogólnopolski Projekt „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”;
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu;
- Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV;
- Programu profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”;
- Interwencję nieprogramową „Dopalacze - "środki zastępcze”;
- Interwencję nieprogramową w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych „Nie! Dla Meningokoków”;
- Interwencję nieprogramową w ramach profilaktyki zakażeń wywołanych bakterią *Escherichia coli*;
- Interwencję nieprogramową w zakresie profilaktyki grypy;
- Światowy Dzień Bez Tytoniu;
- Rzuć palenie razem z nami;
- Światowy Dzień Zdrowia;
- Bezpieczny wypoczynek: Bezpieczne wakacje 2011 i Bezpieczne ferie 2011;
- Narodowy Program Ochrony Antybiotyków;

- Europejski Tydzień Szczepień – znaczenie profilaktyki w zapobieganiu chorobom;
- Ogólnopolskie badania ankietowe „Zachowania zdrowotne kobiet w ciąży”;
- Brązowo, ale czy zdrowo?;
- Akcję informacyjną „ZANIMBECIK”.

1. Program „Trzymaj Formę!”

Program „Trzymaj Formę!” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański.

Program adresowany jest do uczniów klas I-III szkół gimnazjalnych oraz uczniów klas V-VI szkół podstawowych. Treści programu dotyczą żywienia młodzieży oraz znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie.

W ramach programu odbywały się szkolenia, wykłady, narady, prelekcje, pogadanki, instruktaże, pokazy, konkursy, debaty, warsztaty dydaktyczne, ćwiczenia, emisje filmów, gry i zabawy, zawody sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, biesiady rodzinne, prezentacje, degustacje dietetycznych potraw. Uczniowie i rodzice brali udział w prezentacjach zdrowego odżywiania oraz różnych imprezach sportowych, zajęciach pozalekcyjnych np. zawodach sportowych, rajdach, wycieczkach pieszych i rowerowych.

- w dniu 22.02.2011 r. w Szkole Podstawowej Nr 11 w Zawierciu odbyła się impreza prozdrowotna związana z realizacją programu „Trzymaj formę”. Uczniowie uczestniczyli w zajęciach warsztatowych, konkursach wiedzy, plastycznych. Rywalizujące drużyny zaproponowały „jadłospis na jeden dzień”. Pracownicy Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili pogadankę na temat zdrowego stylu życia, omówili znaczenie racjonalnego odżywiania, roli aktywności fizycznej w życiu człowieka,
- w dniu 01.03.2011 r. w ramach projektu "Trzymaj formę" w Zespole Szkół w Pilicy odbyła się akcja promująca zdrowie. Uczniowie aktywnie uczestniczyli w różnych formach zajęć przygotowanych przez nauczycieli i pracowników

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- Oświaty Zdrowotnej. Dużym zainteresowaniem cieszyły się przeprowadzone warsztaty i prezentacja multimedialna dotycząca prozdrowotnych zachowań. W szkole ogłoszony został konkurs plastyczny na plakat „Anoreksja i bulimia - jak ostrzec przed niebezpieczeństwem” oraz „Wartości odżywcze warzyw i owoców - prowadzę zdrowy styl życia”. Celem konkursu było zwrócenie uwagi uczniów na racjonalny i zdrowy sposób odżywiania oraz prozdrowotny, aktywny styl życia,
- w dniu 21 marca 2011 r. w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Rokitnie odbyła się akcja prozdrowotna. Uczniowie wzięli udział w konkursach na najsmaczniejsze owocowe sałatki, desery, drugie śniadania. Aktywnie uczestniczyli w warsztatach i zajęciach dotyczących problematyki zdrowego, racjonalnego sposobu odżywiania oraz aktywnego stylu życia, przygotowanych przez nauczycieli oraz pracowników Oświaty Zdrowotnej. Uczniowie brali udział w zabawach i konkursach sportowych; rozegrali mecz piłki siatkowej z kadrą pedagogiczną szkoły,
  - w dniu 10.05.2011 r. w Przedszkolu nr 1 w Łazach odbył się Konkurs Wiedzy o Zdrowiu pod hasłem „Żyj Zdrowo”, w którym wzięły udział drużyny przedszkolaków z Ciągowic, Niegowonic i Łaz. Dzieci wykazały się dużą wiedzą, aktywnie uczestniczyły w prezentacji zestawów gimnastycznych i prezentowały przygotowane przez siebie piosenki o tematyce prozdrowotnej,
  - w dniu 20.05.2011 r. w Szkole Podstawowej nr 3 w Dzwono-Sierbowicach odbyła się impreza prozdrowotna, w ramach której uczniowie szkoły prezentowali referaty dotyczące zasad zdrowego żywienia, aktywności fizycznej, propagowania nawyków higienicznych, uczestniczyli w scenkach rodzajowych oraz pokazach sportowych,
  - w dniu 29.05.2011 r. w Zespole Szkół w Pilicy w czasie akcji pod hasłem „Zdrowo i ekologicznie”, podsumowano działania szkoły w ramach Programu „Trzymaj Formę”. Wręczono podziękowania, nagrody, wyróżnienia oraz okazjonalne medale. Uczniowie zaprezentowali przedstawienie teatralne promujące życie w zdrowym środowisku, wolnym od „elektro-śmieci”. Młodzież wykazała się dużą wiedzą w konkursie prozdrowotnym; swoim występem zespół „Cheerleaders” udowodnił, że działania i ćwiczenia sportowe przyczyniają się do przeżywania radości z aktywności ruchowej,
  - w dniu 08.11.2011 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu odbyła się konferencja „Profilaktyki uzależnień od nikotyny”, której głównym celem było zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej,

zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu, promocja aktywności fizycznej oraz zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za własne zdrowie. W trakcie konferencji powiatowy koordynator przedstawił podsumowanie działań w ramach programu w wykładzie „Promocja aktywności fizycznej oraz prawidłowego sposobu odżywiania się młodzieży szkolnej i ich rodzin w oparciu o realizację programu Trzymaj Formę w powiecie zawierciańskim”.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2010/2011 program „Trzymaj Formę” realizowało 18 szkół gimnazjalnych, 39 szkół podstawowych oraz 2 przedszkola. Ogółem w programie uczestniczyło 5372 (88,5%) uczniów oraz 3950 rodziców.

2. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieciństwa Wolnego od Tytoniu i Rzecznikiem Praw Obywatelskich współrealizuje Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej p.t. „Czyste Powietrze Wokół Nas”. Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich. W wychowaniu zdrowotnym dziecka program ten stanowi pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego.

Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2010/11 program edukacyjny „Czyste Powietrze Wokół Nas” realizowany był w 17 przedszkolach. W programie uczestniczyło ogółem 924 dzieci, w tym: dzieci 5-letnie – 335, dzieci 6-letnie – 469, dzieci 3-4 lata – 120. Ogółem dzieci 5, 6 letnich – 804 tj. 100%. Liczba rodziców uczestniczących w programie – 725 osób tj. 78,5%. Patronat honorowy nad programem objął Prezydenta Miasta Zawiercia.

Dzieci czynnie uczestniczyły w różnych formach zajęć oraz wspólnie z rodzicami brały udział w organizowanych imprezach prozdrowotnych:

- w dniu 18.03.2011 r. w Przedszkolu nr 2 w Zawierciu odbył się konkurs ekologiczny, w którym uczestniczyły dzieci z 10 zawierciańskich przedszkoli. W ramach konkursu dzieci miały okazję poznać zachowania proekologiczne.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Tematem przewodnim konkursu było zwiększenie wiedzy dziecka w zakresie ochrony środowiska. Wśród różnych konkurencji znalazły się zadania konkursowe: „Jak należy zachować się w lesie”, „Rozpoznawanie smaków-darów lasu”, „Z jakich części składa się drzewo”, „Połów rybek”, rozwiązywanie krzyżówki z hasłem „Ekologia”, muzyka relaksacyjna z opowieścią ruchową oraz piosenki „Idzie zuch, wicher dmucha”, „Ogniska już dogasa blask”. Po zakończonej rywalizacji wręczono dzieciom, nauczycielom dyplomy i drobne upominki,

- w dniu 15.04.2011 r. w Przedszkolu Nr 5 w Zawierciu pracownik Oświaty Zdrowotnej uczestniczył w pracach komisji konkursowej III edycji konkursu Ekologiczno-Plastycznego pod tytułem „Czarowanie-Przetwarzanie Bocian Wiosny Przywołanie”. Dzieci uczestniczące w konkursie wykazały się dużą wiedzą odpowiadając na pytania dotyczące ekologii i ochrony środowiska,
- w dniu 20.05.2011 r. w Przedszkolu nr 2 w Zawierciu odbył się Festyn Rodzinny „Rodzinna majówka”, w czasie którego Pracownicy Oświaty Zdrowotnej podsumowali działania podejmowane w przedszkolu w ramach programu antytytoniowego „Czyste Powietrze Wokół Nas” oraz podziękowali kadrze pedagogicznej i rodzicom za zaangażowanie wykazane w realizacji zadań programowych. Dzieci przedszkolne przedstawiły występ artystyczny, a następnie wspólnie z rodzicami, opiekunami, kadrą pedagogiczną, a także społecznością lokalną uczestniczyli w zajęciach i zabawach w plenerze. Dla dzieci przygotowano loterię fantową, tęczowy makijaż, dmuchany zamek i zjeżdżalnię, trampolinę, przejażdżkę samochodzikami, konkurs muzyczny. Pracownicy Powiatowe Straży Pożarnej w Zawierciu i Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu udostępnili do zwiedzania i poznania służbowe samochody, czym wzbudzili zachwyty dzieci, jak również dorosłych,
- w dniu 08.11.2011 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu odbyła się konferencja „Profilaktyki uzależnień od nikotyny”, której głównym celem było zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej, zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu, promocja aktywności fizycznej oraz zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za własne zdrowie. W ramach konferencji podsumowano realizację Programu przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas” za rok szkolny 2010/2011 oraz omówiono celów i założenia programu na rok szkolny 2011/2012

3. Programy edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę” i „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę” przeznaczony jest dla uczniów klas I - III szkół podstawowych. Celem głównym programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy, a także zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2010/2011 program edukacyjny „Nie pal przy mnie, proszę” realizowało 7 szkół podstawowych. Ogółem w programie uczestniczyło 753 uczniów i 690 rodziców. Program został zrealizowany w formie zaproponowanych 5 zajęć warsztatowych rozszerzonych o dodatkowe działania: konkursy plastyczne, instruktaże, pokazy, gry i zabawy. Uczniowie poznali co to jest zdrowie, co i dlaczego szkodzi zdrowiu i jak należy o nie dbać. Zostali uwrażliwieni na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego, gdy papierosy palą przy nich inni, uczyli się asertywnych zachowań w takich sytuacjach.

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej inicjowali działania, monitorowali, udzielali na bieżąco instruktaży metodycznych szkolnym koordynatorom programu.

Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie” adresowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, zwiększenie świadomości na temat zagrożeń płynących z czynnego i biernego palenia tytoniu, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich, kształtowanie postaw asertywnych związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie, w tym unikanie zachowań ryzykownych dla zdrowia.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2010/2011 program edukacyjny „Znajdź właściwe rozwiązanie” realizowało 10 placówek: 5 szkół podstawowych i 5 szkół gimnazjalnych. W programie uczestniczyło 2097 uczniów i 1600 rodziców. Program został zrealizowany w formie zaproponowanych 5 zajęć warsztatowych rozszerzonych o dodatkowe działania: konkursy plastyczne, projekcje filmów edukacyjnych, gazetki tematyczne, inscenizacje, prezentacje multimedialne, narady, pogadanki, instruktaże, pokazy, gry i zabawy. Zajęcia zostały przeprowadzone łącznie w 98 klasach.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej inicjowali, monitorowali, udzielali na bieżąco instruktaży metodycznych koordynatorom programu oraz ocenili w 4 szkołach realizację interwencji programowej „Znajdź właściwe rozwiązanie”.

W dniu 08.11.2011 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu odbyła się konferencja „Profilaktyki uzależnień od nikotyny”, której głównym celem było zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej, zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu, promocja aktywności fizycznej oraz zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za własne zdrowie. W trakcie konferencji dokonano podsumowania realizacji Programu edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę” i Programu profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie” za rok szkolny 2010/2011 oraz w ramach szkolenia dla koordynatorów, omówiono cele i założenia programów na szkolny 2011/2012

4. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

W ramach realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce prowadzono działania edukacyjne propagujące styl życia wolny od dymu tytoniowego.

W realizację zadań Programu włączyły się zakłady nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, świetlice środowiskowe, stowarzyszenia, gdzie zorganizowano imprezy prozdrowotne, konkursy plastyczne, multimedialne, wiedzy, warsztaty dydaktyczne, happeningi, apele, inscenizacje:

- w dniu 24.01.2011 r. zorganizowano szkolenie dla Stowarzyszenia Amazonek i Osób z Problemami Onkologicznymi w Zawierciu p.t. „Profilaktyka chorób nowotworowych”. Podczas szkolenia, w którym uczestniczyło 28 osób przeprowadzono m.in. wykład na temat profilaktyki antytytoniowej, prezentację multimedialną oraz przekazano materiały edukacyjne (plakaty, ulotki, broszury tematyczne),
- w dniu 09.03.2011 r. uczestniczono w Zespole Szkół im. Hugona Kołłątaja w Zawierciu w IX Powiatowych Targach Edukacyjnych. Dużym zainteresowaniem i uwagą młodzieży cieszyły się materiały edukacyjne dotyczące profilaktyki chorób nowotworowych oraz skutków zdrowotnych dla organizmu wynikających z palenia tytoniu. W edukacji uczestniczyło ogółem 220 osób,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w dniu 31.05.2011 r. w ramach **Światowego Dnia bez Tytoniu** zorganizowano imprezy prozdrowotne:
  - w Gminie Irządze zawody sportowe przeprowadzone w Szkole Podstawowej promowały zdrowy, aktywny sposób spędzania czasu wolnego; pokaz slajdów obrazował skutki palenia tytoniu, zachęcał najmłodszych do zwracania uwagi dorosłym aby w ich obecności nie palili tytoniu. W Gimnazjum wykład, prezentacja multimedialna przedstawiły negatywne skutki palenia tytoniu. Uczniowie wzięli również udział w konkursie na historyjkę, która w sposób humorystyczny lub drastyczny przekonywała do rzucenia palenia papierosów. W Gminnym Ośrodku Zdrowia zachęcano pacjentów do rzucenia palenia, uświadamiano o szkodliwości dymu tytoniowego dla najmłodszych, w obecności których dorośli palą papierosy; w poczekalni wyeksponowano materiały edukacyjne (plakaty, ulotki),
  - w Zespole Szkół w Szczekocinach został zorganizowany dzień dla zdrowia pod hasłem „Zdrowy styl życia”, w czasie którego przeprowadzono badania profilaktyczne uczniów klas licealnych i zawodowych oraz kadry pedagogicznej. Konsultacji udzielali stomatolog i okulista, pielęgniarki wykonywały badania spirometryczne. Uczniowie klas pierwszych uczestniczyli w spotkaniu na temat „Rzuć palenie – wygraj zdrowie” z lekarzem specjalistą medycyny rodzinnej,
  - w Świetlicy Środowiskowej we Włodowicach odbyło się spotkanie prozdrowotne promujące niepalenie. Z dużym zainteresowaniem uczestników i ciekawą dyskusją spotkała się pogadanka na temat „Jakie zmiany Polska powinna wprowadzić jak najszybciej, by ograniczyć palenie wśród ludzi?” Dzieci i młodzież wzięły udział w konkursie plastycznym na plakat o szkodliwości palenia, ostrzeżeniem przed sięgnięciem po papierosa. Na plakatach zostały odcisnięte palce na znak przysięgi, że twórcy prac nigdy nie sięgną po papierosa,
- w dniu 01.06.2011 r. w Zespole Szkół nr 1 w Łazach przeprowadzono akcję prozdrowotną pod hasłem „Szkolny Dzień Profilaktyki” podsumowującą działania profilaktyczne związane z tematyką antytytoniową realizowane w ciągu całego roku szkolnego. Uczniowie zaprezentowali inscenizację bajki „Kopciuszek” w wersji antynikotynowej oraz scenki rodzajowe dotyczące profilaktyki palenia tytoniu pod tytułem „Na ratunek”, przedstawiono prezentację „Nikotyna – Twój wróg!”

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- w dniu 17.06.2011 r. w Zespole Szkół w Pilicy zorganizowano akcję prozdrowotną dla uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum. Edukacja w zakresie profilaktyki antytytoniowej, propagowanie zdrowego stylu życia oraz materiały informacyjno-edukacyjne były przyjęte z zainteresowaniem przez uczniów i kadre pedagogiczną. W edukacji uczestniczyło ogółem 170 osób,
- w dniu 18 listopada 2011 roku w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Rokitnie obchodzony był **Światowy Dzień Rzucania Palenia** pod hasłem: „**Rzuć palenie razem z nami**”. W ramach tego dnia w szkole odbyła się akademie połączona z pogadankami przeprowadzonymi przez szkolną pielęgniarkę oraz pracowników Oświaty Zdrowotnej, którzy omówili niekorzystny wpływ palenia tytoniu na organizm człowieka. Akademia zakończyła się krótką inscenizacją p.t. „Opowiem Ci bajkę jak kot palił fajkę”. Światowy Dzień Rzucania Palenia zakończył się rozstrzygnięciem konkursu plastycznego pod hasłem „Nie pal!”, natomiast w Gimnazjum Nr 2 w Zawierciu odbyła się akcja prozdrowotna dotycząca zysków płynących z niepalenia oraz zagrożeń płynących z czynnego i biernego palenia.

5. Od października 2011 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna rozpoczęła realizację ogólnopolskiego projektu „**Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)**”.

Projekt będzie prowadzony do 30 września 2013 r., a jego celem jest wzmocnienie realizacji *ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55 z późn. zm.)*.

Cel projektu realizowany będzie poprzez przygotowanie i dystrybucję podręcznika dla funkcjonariuszy PIS odpowiedzialnych za nadzór bieżący, szkolenia dla funkcjonariuszy Policji i Strażników Miejskich odpowiedzialnych za egzekucję zapisów ustawy w zakresie przestrzegania zakazu palenia oraz oznakowanie stref bezdymnych, a także wzmocnienie przestrzegania ustawy poprzez kampanię społeczną informującą o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego oraz konsekwencjach zdrowotnych używania tytoniu (czynne i bierne palenie). Grupą docelową projektu są osoby dorosłe.

W ramach realizacji Projektu TOB3CIT pracownicy Oświaty Zdrowotnej PSSE w Zawierciu propagowali styl życia wolny od dymu tytoniowego (zwiększenie

wiedzy na temat szkodliwości palenia), prowadzili kolportaż materiałów oświatowo-edukacyjnych oraz przedstawili cele i założenia programu lokalnym instytucjom, samorządom, stowarzyszeniom.

Pozyskano partnerów do współpracy przy realizacji zadań związanych z programem. Podpisano list intencyjny z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Zawierciu i Komendą Powiatową Policji w Zawierciu w celu nawiązania koalicji do współpracy w realizacji zadań projektu TOB3CIT i wsparcia w zakresie działań związanych z osiągnięciem celu projektu.

W celu wzmocnienia realizacji założeń projektu prowadzono monitoring przestrzegania ustawy o zakazie palenia tytoniu w miejscach publicznych i strefach wolnych od dymu tytoniowego.

6. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

W ramach Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2011 roku podejmowano działania informacyjno-edukacyjne w ramach kampanii edukacyjnej „Zrób test na HIV” oraz obchodów Światowego Dnia AIDS.

Głównym celem działań profilaktycznych było ograniczenie rozprzestrzeniania zakażeń HIV oraz podniesienie poziomu wiedzy na temat HIV i AIDS poprzez promocję testowania w kierunku HIV – zwłaszcza w punktach konsultacyjno-diagnostycznych, w których można wykonać test anonimowo i bezpłatnie:

- w dniach 09-10.02.2011 r. i 22-23.11.2011 r. współorganizowano Regionalny Konkurs Wiedzy o AIDS dla młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Organizatorami konkursu byli nauczyciele z Zespołu Szkół im. Józefa Bema. W konkursie uczestniczyła młodzież z 7 szkół gimnazjalnych, 9 szkół ponadgimnazjalnych z powiatu zawierciańskiego i 2 szkoły z powiatu myszkowskiego. Patronat nad konkursem objęło Starostwo Powiatowe w Zawierciu i Urząd Miejski w Myszkowie,
- w dniu 17.06.2011 r. w Zespole Szkół w Pilicy zorganizowano akcję prozdrowotną nt. profilaktyki HIV/AIDS. W listopadzie odbył się Szkolny Konkurs Wiedzy o HIV/AIDS. Honorowy patronat objął Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu,
- w dniu 19.07.2011 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierciu pracownik oświaty zdrowotnej przeprowadził szkolenie dla opiekunów i pracowników. Podczas szkolenia zastosowano

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

następujące formy oddziaływania: wykład, warsztaty dydaktyczne, test sprawdzający wiedzę na temat HIV/AIDS. Ogółem uczestniczyło 35 osób,

- w dniu 25.08.2011 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zorganizowali szkolenie dla pracowników Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Ogrodzieńcu. Tematyka szkolenia dotyczyła m.in. edukacji w zakresie profilaktyki HIV/AIDS,
- w dniu 28.10.2011 r. PSSE w Zawierciu we współpracy z Górnośląskim Stowarzyszeniem „Wspólnota” w Chorzowie prowadzącym Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny ds. HIV/AIDS oraz Zakładem Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu zorganizowała akcję bezpłatnego, anonimowego testowania w kierunku HIV dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Test w kierunku HIV wykonano u 15 osób,
- w dniu 01.12.2011 r. w Przedszkolu w Szczekocinach zorganizowano szkolenie nt. epidemiologii zachorowań na HIV/AIDS, ryzykownych zachowań i chorób przenoszonych drogą płciową dla nauczycieli wychowania przedszkolnego i pracowników socjalnych,
- w dniu 01 i 08.12.2011 r. w Szkole Podstawowej Nr 1 w Szczekocinach i w Szkole Podstawowej w Rudnikach pracownicy Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili akcję prozdrowotną w zakresie bezpiecznych zachowań. Prelekcje były dostosowane do wieku odbiorcy i obejmowały tematykę profilaktyki chorób zakaźnych i profilaktyki HIV/AIDS.

Cele i założenia kampanii przedstawiono również organizatorom i uczestnikom wycieczki zimowej i letniego, biuram podróży, samorządom lokalnym, zakładom opieki zdrowotnej oraz lokalnym mediom. Przeprowadzono wykłady i warsztaty na temat profilaktyki HIV/AIDS, przekazano materiały oświatowo-zdrowotne (broшуry, wydawnictwa książkowe, ulotki).

7. Program profilaktyki zakażeń HCV „STOP! HCV”

Na przełomie stycznia i lutego 2011 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna przy współpracy Ministerstwa Edukacji Narodowej i Polskiej Grupy Ekspertów HCV przystąpiła do realizacji Pilotażowego programu profilaktyki zakażeń HCV „STOP! HCV”, skierowanego do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Program ma na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów na temat dróg szerzenia się zakażeń HCV

oraz metod zapobiegania zakażeniom. Ważnym elementem programu jest również dotarcie za pośrednictwem uczniów do rodziców, z przekazem zachęcającym ich do wykonania badań profilaktycznych testem HCV oraz mobilizującym do zachowań prozdrowotnych.

W dniu 11.03.2011 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej uczestniczyli w lekcji edukacyjnej w ZSO I LO im. S. Żeromskiego w Zawierciu. Uczniowie klasy Ia w której prowadzono zajęcia, zostali zaproszeni do udziału w ogólnopolskim pilotażowym module programu edukacyjnego „STOP! HCV”. W ramach zajęć przeprowadzono prelekcję, przedstawiono prezentację multimedialną na temat problemu zakażeń HCV, a także wyświetlono film pt. „STOP! HCV”.

Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem uczniów. Poruszone tematy zainicjowały dyskusję, zachęciły młodzież do pogłębiania znajomości zasad profilaktyki zakażeń HCV oraz stosowania ich w życiu codziennym.

8. Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW”

W ramach upowszechniania wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń wirusami HBV i HCV oraz sposobów zapobiegania im, Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. śląskiego przystąpiła do realizacji pilotażowego programu profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”. Program został przygotowany we współpracy z Fundacją Gwiazda Nadziei, a skierowany jest do uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych.

Edycja pilotażowa zaplanowana została na rok szkolny 2011/2012 i będzie prowadzona w formie dwóch godzin edukacyjnych. W powiecie zawierciańskim edycja pilotażowa będzie realizowana w 4 szkołach ponadgimnazjalnych: II Liceum Ogólnokształcące im. H. Malczewskiej w Zawierciu, Zespół Szkół im. O. Langego w Zawierciu, Zespół Szkół w Pilicy im. Królowej Elżbiety z Pilicy w Pilicy, Zespół Szkół im. R. Gostkowskiego w Łazach.

9. Interwencja nieprogramowa w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych „Nie! Dla Meningokoków”

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach Ogólnopolskiej Kampanii Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych realizuje interwencję nieprogramową, której celem jest przekazanie dzieciom w szkołach podstawowych oraz młodzieży w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych podstawowych informacji dotyczących: dróg zakażenia meningokokami grupy C, podstawowych zasad profilaktyki zakażeń wywołanych przez meningokoki grupy C, utrwalanie podstawowych zasad higieny.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu jest koordynatorem wyżej wymienionej interwencji nieprogramowej.

- w dniu 11.05.2011 r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu odbyło się szkolenie dla koordynatorów programu. Podczas szkolenia przekazano pomoce dydaktyczne (poradnik dla nauczyciela, plakaty, płyty CD, ulotki) zawierające treści merytoryczne i wskazania metodyczne ułatwiające realizację interwencji nieprogramowej.

10. Programu profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Fundacją Edukacji Społecznej i Fundacją MSD dla Zdrowia Kobiet przystąpiła do realizacji programu profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”. Program skierowany jest do uczniów I klas szkół ponadgimnazjalnych, rodziców i opiekunów uczniów, kadry pedagogicznej.

Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży ponadgimnazjalnej, ich rodziców i opiekunów oraz kształtowanie świadomości zdrowotnej młodzieży w zakresie roli profilaktyki wtórnej i pierwotnej raka szyjki macicy.

Celem programu jest także motywowanie młodzieży do podjęcia roli liderów edukacji zdrowotnej w ich środowisku oraz wpływanie na zachowania zdrowotne rodziców i opiekunów, a zwłaszcza wzrost zainteresowania badaniami profilaktycznymi:

- w dniu 23.02.2011 r. szkolni koordynatorzy i realizatorzy programu wzięli udział w szkoleniu w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Karola Adamieckiego w Dąbrowie Górniczej, gdzie zostały im przekazane pakiety edukacyjne zawierające poradnik dla realizatora, prezentację multimedialną, zakładki dla uczniów i ulotki dla rodziców.

W roku szkolnym 2011/2012 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Wybierz życie – pierwszy krok” realizuje 7 szkół ponadgimnazjalnych.

11. Interwencję nieprogramową „Dopalacze - środki zastępcze”

Celem interwencji jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych oraz zwrócenie uwagi na

problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Grupa docelowa interwencji to kadra pedagogiczna, młodzież, rodzice, ogół społeczeństwa:

- w dniu 25.03.2011 r. przeprowadzono ogólnopolskie badania ankietowe „Zachowania zdrowotne młodzieży” w 2 losowo wybranych szkołach w powiecie zawierciańskim (32 uczniów). Badanie dotyczyło m.in. używania substancji psychoaktywnych,
- w dniu 31.05.2011 r. przy współpracy Starostwa Powiatowego w Zawierciu zorganizowano konferencję pod hasłem „Dopalacze – środki zastępcze”. Celem głównym konferencji była profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

W konferencji uczestniczyli pedagodzy szkolni i pielęgniarki środowiska szkolnego (ogółem udział wzięło 86 osób).

Pracownicy oświaty zdrowotnej prowadzili edukację na obozach, koloniach, zimowiskach, świetlicach środowiskowych i przekazywali materiały edukacyjno-oświatowe organizatorom wypoczynku zimowego i letniego. W realizację akcji włączyli się pedagodzy szkolni ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pielęgniarki środowiska szkolnego, władze lokalne, organizatorzy bezpiecznego wypoczynku.

12. Interwencja nieprogramowa w zakresie profilaktyki grypy

W ramach akcji prowadzono działania edukacyjne w zakresie profilaktyki grypy mające na celu zmniejszenie rozpowszechniania wirusa grypy:

- w dniu 24.01.2011 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu przeprowadzili szkolenie dla kobiet ze Stowarzyszenia Amazonek i Osób z Problemami Onkologicznymi. Podczas szkolenia prowadzono edukację dotyczącą min. profilaktyki chorób zakaźnych – prezentacja multimedialna. Członkinie Stowarzyszenia otrzymały ulotki edukacyjne. W szkoleniu uczestniczyło 28 kobiet,
- prowadzono działania edukacyjne dotyczące profilaktyki grypy w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, aptekach, zakładach pracy,

zakładach fryzjersko-kosmetycznych, urzędzie pracy, bibliotekach publicznych, spółdzielniach mieszkaniowych, domach kultury,

- we współpracy z organizatorami zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu zawierciańskiego zorganizowano akcje i imprezy prozdrowotne. Dla uczestników obozów, kolonii, świetlic środowiskowych przeprowadzono pogadanki, prelekcje, wykłady, konkursy plastyczne dotyczące profilaktyki grypy. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych.

13. Światowy Dzień Zdrowia

Tegoroczne obchody Światowego Dnia Zdrowia przebiegały pod hasłem „Antybiotykooporność”, „Oporność na antybiotyki” i miały na celu popularyzację działań na rzecz promowania wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków i zwiększania świadomości w zakresie zagrożenia dla zdrowia publicznego, jakim jest antybiotykooporność.

W dniu 07.04.2011 r. roku zorganizowano 2 akcje prozdrowotne:

- w Przychodni Specjalistycznej „Centrum” w Pracownicy Oświaty Zdrowotnej oraz Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej prowadzili edukację zdrowotną na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków, a także profilaktyki chorób zakaźnych i chorób nowotworowych. Pacjenci mogli również uzyskać wyczerpujące informacje dotyczące zakażeń pneumokokowych oraz zapoznać się z Pilotażowym Programem Profilaktyki Zakażeń HCV. Pracownicy Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu wykonywali badania poziomu cukru w krwi i pomiaru ciśnienia. Słuchacze Szkoły Medycznej z Regionalnego Centrum Kształcenia Ustawicznego przeprowadzili pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz wykonywali badania pomiaru ciśnienia krwi. W czasie pokazu wyświetlano prezentacji „Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej”. Zainteresowanie edukacją zdrowotną, rozdawanymi materiałami oświatowo-zdrowotnymi jak i wykonywanymi badaniami było bardzo duże. Pacjenci chętnie i aktywnie uczestniczyli w pokazie masażu serca i sztucznego oddychania oraz sposobów zapewnienia bezpieczeństwa osób znajdujących się w miejscu zagrożenia. W akcji wzięło udział około 200 osób,
- w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Porębie zorganizowano edukację dla pacjentów.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W ramach akcji przeprowadzono pogadanki na temat unikania zachorowań, bądź łagodzenia objawów infekcji oraz oporności na antybiotyki nabytej poprzez zbyt częste ich stosowanie. W poczekalniach wyeksponowano formy wizualne, prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury) otrzymanych z PSSE w Zawierciu. Akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem, wzięło w niej udział około 100 osób:

- w dniu 13.04.2011 r. pracownicy Oświaty Zdrowotnej uczestniczyli w imprezie prozdrowotnej „Zasady zdrowego i racjonalnego żywienia” zorganizowanej w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu. W ramach akcji w szkolnej sali gimnastycznej, a także we wszystkich salach lekcyjnych klas od I do III odbywały się prelekcje, pogadanki, pokazy multimedialne, konkursy wiedzy i plastyczne związane z zasadami zdrowego odżywiania, zasadami racjonalnego stosowania antybiotyków, higieną żywienia i higieną osobistą, prowadzone przez nauczycieli oraz przez pracowników Oświaty Zdrowotnej,
- w dniu 15.04.2011 r. w Przedszkolu Nr 5 w Zawierciu odbyła się III edycja Konkursu Ekologiczno-Plastycznego dla dzieci z przedszkoli zawierciańskich. Uczestnicy konkursu wykazali się dużą wiedzą odpowiadając na pytania dotyczące ekologii i ochrony środowiska. Dzieci z zaangażowaniem wykonywały prace plastyczne z surowców wtórnych. W imprezie prozdrowotnej wzięło udział 45 osób,
- w dniach 26-27.04.2011 r. w świetlicy środowiskowej we Włodowicach i w Rudnikach odbyły się zajęcia prozdrowotne dotyczące antybiotykooporności, w czasie których dzieci zwiększyły swoją wiedzę na temat korzystnego i niekorzystnego działania antybiotyków na organizm. Uczniowie ułożyli jadłospis, który zawiera witaminy i składniki mineralne potrzebne do wzrostu i rozwoju organizmu, a także chroni organizm przed bakteriami i wirusami. W drugim dniu dzieci i młodzież wzięli udział w zawodach sportowych. W akcji wzięło udział 25 wychowanków.

W obchody Światowego Dnia Zdrowia włączyły się 34 zakłady nauczania i wychowania oraz 12 zakładów opieki zdrowotnej. W ramach realizacji interwencji podejmowano działania prozdrowotne: pogadanki propagujące zdrowy styl życia; akcje prozdrowotne, dyskusje, rozmowy indywidualne, w których zwracano uwagę na znaczenie antybiotyków dla zdrowia ludzkiego, propagowano wiedzę na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków i zwiększania świadomości w zakresie zagrożenia dla zdrowia jakim jest oporność na antybiotyki; warsztaty edukacyjne

i debaty uczniów na temat zachowań prozdrowotnych, a także niepożądanych efektów działania antybiotyków stosowanych w sposób niekontrolowany i w nadmiernych ilościach.

Odbywały się happeningi, konkursy wiedzy o zdrowiu, konkursy plastyczne, scenki rodzajowe, zajęcia sportowe, spartakiady, pokazy filmowe, pikniki sportowo-rekreacyjne. Uczniowie sporządzali i degustowali sałatki oraz soki owocowo-warzywne.

Ponadto organizowano pokazy w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej z udziałem uczniów kierunku Ratownik Medyczny Regionalnego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sosnowcu, Oddział w Zawierciu.

14. W ramach akcji „**Bezpieczny wypoczynek**”: **Bezpieczne ferie 2011 r. i Bezpieczne wakacje 2011 r.** pracownicy Oświaty Zdrowotnej zorganizowali we współpracy z organizatorami wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu zawierciańskiego akcje i imprezy prozdrowotne.

Dla uczestników obozów, kolonii, zimowisk, świetlic środowiskowych przeprowadzono pogadanki, prelekcje, wykłady, dyskusje i warsztaty dydaktyczne oraz konkursy plastyczne. Tematyka podejmowanych działań obejmowała profilaktykę chorób zakaźnych, HIV/AIDS, antytytoniową, chorób przenoszonych przez kleszcze, chorób wywoływanych przez bakterię *Escherichia coli*, skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego (UV). Propagowano zdrowy styl życia w zakresie prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej:

- w dniu 26.01.2011 r. w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 5,
- w dniach 19 i 20.07.2011 r. na obozach harcerskich zorganizowanych w stałym ośrodku w Siamoszycach i w Świetlicy Środowiskowej w Zawierciu,
- w dniach 11, 15.07.2011 r. na koloniach i obozach w Podlesicach, Hutkach Kankach,
- w dniu 17.06.2011 r. w Zespole Szkół w Pilicy pracownicy Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili prelekcje dotyczące bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży. Edukacja w zakresie bezpiecznych zachowań, propagowanie zdrowego stylu życia oraz materiały informacyjno-edukacyjne zostały przyjęte z dużym zainteresowaniem przez uczestników wypoczynku, jak również kadrę pedagogiczną.

15. Interwencja nieprogramowa w ramach profilaktyki zakażeń wywołanych bakterią *Escherichia coli*

W związku z wystąpieniem w 2011 r. zakażeń wywołanych bakterią *Escherichia coli*, Państwowa Inspekcja Sanitarna zintensyfikowała działania edukacyjne związane z profilaktyką zakażeń bakterią *Escherichia coli*:

- w dniu 16.06.2011 r. przesłano pisma informacyjne związane z profilaktyką zakażeń wywoływanych bakterią *Escherichia coli* do samorządów lokalnych, zakładów opieki zdrowotnej, zakładów nauczania i wychowania. Na stronie internetowej PSSE zamieszczono materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące zasad bezpiecznego przygotowywania, przechowywania i spożywania warzyw i owoców.

We współpracy z pracownikami Nadzoru Sanitarnego PSSE w Zawierciu, prowadzono kolportaż materiałów edukacyjno-oświatowych do zakładów pracy, hurtowni spożywczych, restauracji, barów, gospodarstw agroturystycznych, hoteli, zakładów opieki zdrowotnej, zakładów nauczania i wychowania, na targowiskach.

16. Interwencja nieprogramowa dotycząca szkodliwego promieniowania UV „Brązowo, ale czy zdrowo?”

Celem głównym interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego w solariach, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

W ramach interwencji inicjowano i prowadzono działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, solariach, zakładach fryzjersko-kosmetycznych, ośrodkach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, aptekach, bibliotekach, biurach podróży.

Akcje edukacyjne prowadzone dla młodzieży obejmowały imprezy prozdrowotne, pogadanki, prelekcje, quizy, konkursy plastyczne i wiedzy, warsztaty dydaktyczne, imprezy plenerowe. Zasięgiem działań objęto około 1000 osób.

17. Europejski Tydzień Szczepień – znaczenie profilaktyki w zapobieganiu chorobom

W dniach 23-30.04.2011r. obchodzony był Europejski Tydzień Szczepień w Polsce pod hasłem „Wspólne działania wobec wspólnych zagrożeń”. Jest to

inicjatywa kierowana i koordynowana przez Światową Organizację Zdrowia. Celem Tygodnia Szczepień jest podkreślenie znaczenia profilaktyki, w tym szczepień ochronnych, w zapobieganiu chorobom w regionie Europejskim:

- w dniach 23-30.04.2011 r. w zakładach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej zorganizowano pogadanki mające na celu uświadomienie uczniom, nauczycielom, pacjentom znaczenia profilaktyki i szczepień w zapobieganiu chorobom, a także zagrożeń płynących ze stosowania antybiotyków.

W szkołach przeprowadzono konkursy plastyczne, scenki rodzajowe. Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili kolportaż materiałów edukacyjnych. W akcję profilaktyczną włączyło się 45 zakładów nauczania i wychowania i 17 zakładów opieki zdrowotnej.

18. Akcja informacyjna „ZANIMBECIK”

W okresie październik-listopad 2011 roku prowadzono akcję informacyjną zorganizowaną przez Departament Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia wraz z Głównym Inspektorem Sanitarnym, której celem było podniesienie świadomości kobiet pozostających pod opieką lekarza w czasie ciąży, szczególnie w zakresie konieczności wykonywania profilaktycznych badań przed końcem 10 tygodnia ciąży.

Materiały edukacyjno-informacyjne w formie plakatu p.t. „Zanimbecik”, przekazano do 26 Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz 9 aptek w powiecie zawierciańskim.

19. W dniu 24.11.2011 r. w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu przeprowadzono **ogólnopolskie badanie ankietowe dotyczące „Zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży”**. Badanie dotyczyło określenia zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży oraz ich wpływu na zdrowie potomstwa. Badanie ankietowe przeprowadzone w ramach projektu w latach ubiegłych zostało uznane przez Radę Naukową przy Ministrze Zdrowia za wartościowe i posłużyło do przygotowania interwencji o charakterze edukacyjno-prewencyjnym skierowanej do kobiet w wieku prokreacyjnym. Niepokojąca sytuacja w zakresie podejmowania przez kobiety zachowań ryzykownych dla zdrowia przyczyniła się do podjęcia decyzję o realizacji III edycji badania. Badaniem ankietowym przeprowadzonym w dniu 24.11.2011 r. w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu objęto 8 pacjentek (położnic) przebywających w Oddziale Położniczo-Ginekologicznym.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

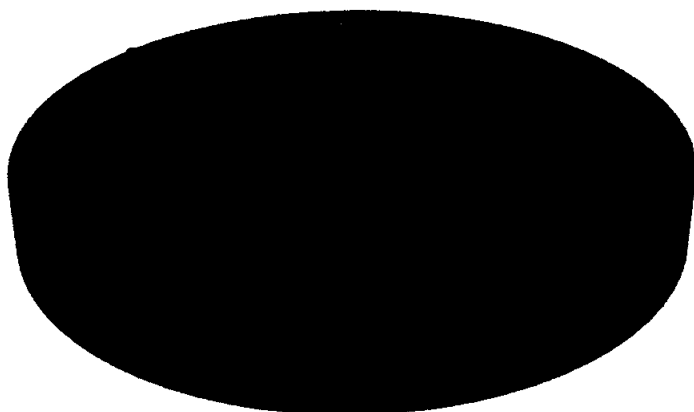
Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin w przypadku procedur planistycznych wszczętych uchwałami intencyjnymi sprzed 21 października 2010 r. (zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- uzgadnianiu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- uzgadnianiu pod względem wymogów higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub rozbiórki obiektu budowlanego, a także zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

Procentowy udział poszczególnych spraw w 2011r.

- zagospodarowanie przestrzenne
- odbiory
- opinie o lokalach
- opinie w sprawie raportów
- uzgodnienia projektowe
- uzgodnienia środowiskowe
- inne

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia, obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi, sklepy medyczne i zielarskie,
- obiekty oświatowo-wychowawcze,
- obiekty żywnościowe,
- obiekty sportowe i rekreacyjne,
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz inne obiekty użyteczności publicznej.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,
- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

W 2011 roku dokonano uzgodnień 2 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących miasta Poręba oraz gminy Łazy.

Dla miasta Poręba (rejon ulic: Przewodników, Przemysłowej i Zakładowej) projekt planu obejmował obszar o łącznej powierzchni 2 ha i dotyczył umożliwienia realizacji terenów rekreacyjno-sportowych, a w tym: tereny dla uprawiania ruchu, wypoczynku intensywnego i ekstensywnego oraz uporządkowanie istniejącej zieleni chronionej, stanowiącej fragment starodrzewu oraz nasadzenie nowej zieleni parkowej (niskiej i wysokiej) w celu utworzenia naturalnej biologicznej otuliny, wygłuszającej wpływ zewnętrznego hałasu.

Projekt zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łazy dla części sołectwa Chruszczobród obejmował obszar o łącznej powierzchni 162 ha. Centralną część obszaru objętego planem stanowił obszar odkrywkowej kopalni dolomitów, w obrębie złoża „Chruszczobród 2” o pow. 28,8 ha oraz drogi dojazdowej, położony w południowo-zachodniej części sołectwa. W projekcie ustalono prognozowany obszar oddziaływania kopalni, obejmujący pas terenu o szer. 200 m wokół granic obszaru eksploatacji złoża oraz granice terenu przeznaczonego dla deponowania nakładu. Na pozostałym obszarze objętym planem zachowano funkcję dotychczasową: tereny przemysłowo-składowe, mieszkaniowe w zabudowie jednorodzinnej, rolnicze oraz lasy.

W załączonej do planu prognozie ustalono, że obszar odkrywkowej kopalni dolomitów sąsiadujący z terenami mieszkaniowymi winien być odizolowany wydzielonymi pasami zieleni, spełniającymi funkcje ochronne, a w sąsiedztwie dróg

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

komunikacyjnych zalecono utworzenie wydzielonych pasów zieleni ochronnej. Zapisano warunki rozpoczęcia działalności górniczej, którym będzie opracowanie i wdrożenie sposobu skutecznej ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem oraz zabezpieczenie terenów mieszkaniowych przed hałasem, wibracjami i emisją pyłów. W celu minimalizacji tych negatywnych oddziaływań w projekcie planu wprowadzono szereg ustaleń mających na celu ich ograniczenie bądź całkowitą eliminację.

Ponadto wydano 6 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dotyczyły gminy Kroczyce (miejscowości Pradła i Piaseczno), miasta Poręba oraz miasta Zawiercia. Dla miasta Zawiercia uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu nowej edycji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta.

Główne kierunki rozwoju i dyspozycji funkcjonalno-przestrzennej terenów objętych pracami planistycznymi w 2011 roku to:

- uporządkowanie istniejącej zabudowy,
- wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz mieszkaniowo-usługową zgodnie z oczekiwaniami właścicieli terenów (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, jednorodzinna, zagrodowa, zabudowa usługowa),
- rozwiązania układów komunikacyjnych w oparciu o istniejące i projektowane drogi publiczne,
- wyznaczenie terenów rekreacyjno-sportowych,
- uporządkowanie istniejącej sieci ulic poprzez nadanie im właściwych parametrów wynikających z ustawy o drogach publicznych,
- wyznaczenie terenów odkrywkowych,
- wyznaczenie terenów przemysłowo-składowych związanych z obsługą kopalni,
- inwestycje infrastrukturalne związane z kopalnią (drogi publiczne, przemysłowe, transportu rolnego).

Ponadto wydano 15 opinii o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły funkcji mieszkaniowej, produkcyjno-usługowej, magazynowej oraz rolniczej dla inwestycji nie będących przedsięwzięciami, mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W 2011 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 9 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Uzgadniane przedsięwzięcia to między innymi:

- adaptacja budynku byłej kotłowni węglowej na potrzeby modernizacji istniejącej instalacji polerowni chemicznej kryształów w Hucie Szkła Zawiercie,
- zmiana sposobu użytkowania istniejących budynków gospodarczych na stację demontażu samochodów wycofanych z eksploatacji w Żarnowcu,
- zabudowa hali biurowo-produkcyjno-magazynowej wraz z zainstalowaniem linii technologicznych w Turzy,
- budowa biogazowni o mocy 0,8 MW we Włodowicach,
- odbudowa urządzeń melioracji wodnych, systemu rowów nawadniająco-odwadniających wraz z infrastrukturą techniczną, a także wykonanie ujęcia wody na rzece Pilicy wraz z zagospodarowaniem pomelioracyjnym terenów objętych inwestycją,
- budowa studni głębinowej w Podzamczu,
- budowa oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą w Kostkowicach,
- rozbudowa linii metali żelaznych oraz budynku wielofunkcyjnego instalacji mechanicznego przerobu złomu CMC Poland SA,
- zmiana sposobu użytkowania byłej tuczarni na fermę indyków w miejscowości Wysoka.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 22 opinie sanitarne. Z tej liczby wydano 6 opinii o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ustalono zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenie warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych;
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.) poprzez zastosowanie ekranów akustycznych i innych rozwiązań z zakresu izolacji akustycznej;
- zabezpieczenia ludności przed wpływem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia;
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

W ramach dokonywanych uzgodnień dokumentacji projektowej wydano 3 uzgodnienia w formie opinii sanitarnej oraz odesłano jedną dokumentację w celu korekty projektu. Uzgadniana dokumentacja projektowa dotyczyła nowo budowanych obiektów, a także realizowanych w ramach zmiany sposobu użytkowania istniejących budynków lub ich części.

Dokumentacja dotyczyła: budowy hydroforni wody w miejscowości Pilica i Kocikowa, zmiany sposobu użytkowania budynku pełniącego funkcję garażu na catering, zmiany sposobu użytkowania części obiektu handlowego na stoisko gastronomiczne.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 58 kontroli sanitarnych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 54 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych, między innymi:

- obiektów żywnościowo-żywnościowych takich jak sklepy i lokale gastronomiczne (Podzamcze, Hucisko, Szczekociny, Chruszczobród, Zawiercie, Żarnowiec),
- aptek ogólnodostępnych, sklepów medycznych i zielarskich (Zawiercie, Szczekociny, Łazy),
- boisk sportowych (Kroczyce, Poręba),
- salonów fryzjerskich (Zawiercie, Ogrodzieniec, Kroczyce, Pilica),

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- zakładu protetyki stomatologicznej (Zawiercie),
- warsztatów samochodowych i stacji diagnostycznych (Łazy, Szczekociny),
- budynków z lokalami usługowo-handlowymi (Zawiercie, Witów, „TESCO” Poręba),
- ośrodków hotelowo-rekreacyjnych i hoteli („Villa Verde” Zawiercie, „Hotel turystyczny” w Podzamczu),
- hali produkcyjnych i magazynowych („AGRO FOOD” Pilica, „Ospel” Wierbka, „Zakłady Produkcyjne Brodzik” w Zawierciu – Zakład w Skałce, gm. Włodowice, „Awbud” Fugasówka, „Optopol” Zawiercie),
- pomieszczeń socjalnych dla pracowników („Optopol” Zawiercie, Siedliszowice),
- świetlic wiejskich (Kroczyce, Dobrogoszczyce),
- zakładu utylizacji odpadów komunalnych (Zawiercie),
- hali strzępiarki złomu (CMC Poland S.A. Zawiercie).

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie przez pracowników zapobiegawczego nadzoru sanitarnego i pracowników poszczególnych sekcji nadzoru bieżącego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru bieżącego, uczestniczącego w odbiorze.

Za wykonanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2011 roku zostało wydanych 56 decyzji – rachunków płatniczych.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności i możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne.

Osoby odpowiedzialne za opracowanie:

Epidemiologia

Higiena Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku

Higiena Komunalna i Środowiska

Higiena Dzieci i Młodzieży

Higiena Pracy

Oświata Zdrowotna

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Ewelina Sergiel-Błaszczyk

Wanda Malecha-Pawlikowska

Małgorzata Machura

Małgorzata Superson

Witold Walczak

Maria Nocek

Anna Karp

